

Handläggare
Ingela KristianssonTill
Älvsjö stadsdelsnämnd
2017-02-02

Telefon: 08-508 21 065

Verksamhetsberättelse VB 2016 för Älvsjö stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelse för 2016 och överlämnar den till kommunfullmäktige och revisorerna.
2. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering med 2,6 mnkr för ej förbrukade investeringsmedel avseende Lerkrogsparken, tillgänglighetsinvesteringar och klimatinvesteringar.
3. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering med 2,0 mnkr för ej förbrukade investeringsmedel avseende trygghetslarm till Solberga vård- och omsorgsboende, Kristallgårdens vård- och omsorgsboende och Älvsjö servicehus.
4. Ärendet justeras omedelbart.

Per Kjellander
StadsdelsdirektörIngela Kristiansson
AvdelningschefGöran Sjödin
VerksamhetsområdeschefEva Frykler
VerksamhetsområdeschefElisabet Tullgren
Avdelningschef

Älvsjö stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	9
1. Ett Stockholm som håller samman	9
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	9
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	15
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	20
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	22
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	23
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	26
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	28
2. Ett klimatsmart Stockholm	36
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	36
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	36
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	37
2.5 Stockholms miljö är giftfri	38
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	39
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	40
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva.....	40
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	42
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	43
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	44
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	44
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	48
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	51
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	52
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	53
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	57
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	60
Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar	61

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	61
Särskilda satsningar.....	67
Resultatenheter.....	69
Investeringar.....	70
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	70
Betydande projekt som inte är investeringar.....	71
Ombudgeteringar.....	71
Medel för lokaländamål.....	71
Analys av balansräkning.....	72
Övrigt.....	Error! Bookmark not defined.
Synpunkter och klagomål.....	73
Övrigt.....	74

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1_blanketter_Sdn21_VB2016

Bilaga 2: Bilaga 2_bokslutsrapport ub031 VB2016

Bilaga 3: Bilaga 3_Kvalitetsredovisning Älvsjö förskolor 2016

Bilaga 4: Bilaga 4_Månadsinsater äldreomsorgen VB2016

Bilaga 5: Bilaga 5_Försörjningsstöd_VB2016

Bilaga 6: Bilaga 6_KLIMAT Uppföljning klimatinvesteringar_elcyklar

Bilaga 7: Bilaga 7_KLIMAT Uppföljning klimatinvesteringar_vitvaror

Bilaga 8: Bilaga 8_KLIMAT Uppföljning klimatinvesteringar_luftvärmepumpar

Bilaga 9: Bilaga 9_Uppföljning av öppen fritidsverksamhet_VB2016

Bilaga 10: Bilaga 10_Uppföljningsrapport Jamstalldhets- o mangfangfaldsplanen VB2016

Bilaga 11: Bilaga 11_Uppföljningsrapport internkontrollplanen

Bilaga 12: Bilaga 12_UH018_VB2016

Bilaga 13: Bilaga 13_Resultaträkning med kommentarer VB2016

Bilaga 14: Bilaga 14_Balansräkning med kommentarer VB2016

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Flertalet av indikatorer och nämndmål uppnås och nästan alla aktiviteter är avklarade och avslutade. Se sammanfattning av måluppfyllelse i tabellen nedan.

	Uppfyllda	Delvis uppfyllda	Ej uppfyllda	Kunde ej mätas	Totalt
KF-mål	19	3	-		22
Nämndmål	15	1	-		16
Indikatorer	44	27	2	6	79

Ett Stockholm som håller samman

Förskoleverksamhet

Barnomsorgsgarantin har uppfyllts under året och inskrivningsläget i förskolan är fortsatt hög. I åldersspannet 2-5 år ligger den på 96 procent. Brev med information har skickats till de barn som inte är inskrivna eller står i kö till förskola. Planeringen har fortsatt för fyra nya förskolor de närmaste åren. Arbetet med att öka likvärdigheten för att få en jämn och hög kvalitet i hela verksamheten har fortsatt och kompetensutbildningssatsningarna har genomförts som planerat. En mer detaljerad redovisning framgår av bilaga 3 *Kvalitetsredovisning för kommunala förskolor i Älvsjö 2016*. Där framgår också goda exempel och framgångsfaktorer. Resultatet i förskoleundersökningen ligger även i år på en hög nivå. Andelen förskollärare ligger på 40 procent som stadens mål.

Individ och familjeomsorg

I stadsdelsnämndens budget för 2016 förstärktes resurserna till den sociala barn- och ungdomsvården. Resurserna har bidragit till att antalet utredande socialsekreterare har utökats och en tydligare struktur för ledning och styrning inom enheten för barn och familj har också möjliggjorts genom att bland annat anställa två gruppleddare. Enheten har tillsatt alla tjänster med utbildade och erfarna socialsekreterare.

Syftet med de åtgärder som vidtagits under 2016 är att skapa bra förutsättningar att nå målen i verksamhetsplanen. Ett gott exempel är arbetet med att ta fram handlingsplaner för respektive arbetsgrupp som lett fram till ändrade arbetssätt, framtagande av rutiner, omfördelning av arbetsuppgifter samt att utvecklingsbehov har identifierats och utbildningsbehov har kartlagts. Rätt utbildningssatsningar och stöd till socialsekreterarna förväntas öka kvaliteten i handläggningen. Stadsdelsnämnden har fortsatt att prioritera tillsynen och uppföljningen av barn och unga i familjehem, barn som lever med våld i nära relationer och barn till personer med missbruksproblematik.

Antalet ensamkommande flyktingbarn ökade markant under 2015 men har under våren 2016 stabiliserats och är för närvarande cirka 120 till antalet. Utvecklingen under 2017 är dock osäker och förvaltningen har fortsatt fokus på att insatserna till denna målgrupp ska vara av god kvalitet.

Antalet personer som ansökt om stöd och insatser på grund av problem med alkohol eller droger har fortsatt att minska och en större andel av beslutade insatser har avslutats enligt plan. Öppenvårdsmottagningen Team Sydväst har fortsatt sitt utvecklingsarbete för att bredda och utveckla insatserna.

Funktionsnedsättning

Ett LSS-boende med sex lägenheter på Fru Marias väg i Långbro har startat. Två enheter om vardera sex bostäder med särskild service samt en gemensamhetslokal planeras inom Älvsjöstaden och en gruppboende med sex lägenheter för LSS-boende. I de planerade LSS-boendena sker samverkan med Familjebostäder.

Stadsdelsförvaltningen har startat en daglig verksamhet som ska ge personer inom LSS möjlighet till årstidsbaserade utomhusaktiviteter. Ett samarbete finns med en gymnasiesärskola och med förvaltningens entreprenör (PEAB). Bland de uppgifter som är aktuella för utegruppen är underhåll av stadsdelsområdets parker och grönområden.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrins verksamheter har hållit en god kvalitet och brukarna har upplevt att de haft en hög delaktighet och inflytande över hur stödet och hjälpen utförts. Majoriteten av resultaten från årets brukarundersökning har förbättrats jämfört med förra året och de är bättre än genomsnittet för staden i övrigt.

Havskattens stödboende driver ett delaktighetsprojekt med gemensamma frukostar, musikgrupp, besök av vårdhundar, yoga och verkstad.

Boendestödet har ingått i ett internt projekt, tillsammans med boendeenheterna inom LSS, kring brukares fritid och hälsa. Inom ramarna för den öppna verksamheten Rondellen har det bland annat ordnats aktiviteter såsom exempelvis musikcafé och yoga.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens verksamheter har hållit en god kvalitet och erbjudit en trygg och individuellt anpassad vård och omsorg under året. Resultaten från årets brukarundersökning visar att majoriteten av indikatorer har förbättrats jämfört med förra året men varierar mellan utförarna. Jämfört med resultaten från föregående års brukarundersökning ses en positiv utveckling.

Stadsdelsförvaltningen har erhållit 1,9 mkr i stimulansmedel för utökad bemanning inom äldreomsorgen. Medlen används främst till att erbjuda heltidsanställningar till medarbetare som är ofrivilligt deltidsanställda samt till viss kompetensförstärkning.

En upphandling av interna trygghetslarm till Älvsjö servicehus, Kristallgårdens vård- och omsorgsboende samt Solberga vård- och omsorgsboende har genomförts. Installation påbörjades under augusti och skulle vara klart för att tas i bruk under oktober 2016. Då leverantören inte kunnat uppfylla sina åtaganden har avtalet hävts i samråd med juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret. Ny upphandling kommer att göras i samarbete med Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning.

Stadsdelsförvaltningen har bjudit in till dialogmöten med hemtjänstutförare och vård- och omsorgsboenden som verkar inom Älvsjö stadsdelsområde. Temat för dialogmötet med hemtjänstutförare har varit brukares delaktighet och att sprida goda exempel. Temat vid mötet med vård- och omsorgsboenden har varit mat och måltidsmiljö. Fokusgrupper med brukare inom hemtjänst och funktionsnedsättning har genomförts.

Organisationen av hemtjänsten i egen regi, som startade under september 2015, är fortfarande i en uppbyggnadsfas och växer i den takt nya brukare väljer den. Verksamheten hade i slutet

av året 100 brukare och är nu en av de största utförarna i Älvsjö. Enheten arbetar intensivt med att höja sin utförandegrad och anpassar bemanningen efter beställningar men det uppstår fortfarande vissa merkostnader framförallt på kvällar och helger.

Arbetet med det lokala samverkansavtalet med Stockholms läns landsting för personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt fortgår. Enheten för äldre har erhållit projektmedel med 440 tkr som möjliggör fortsatt utbildning för att utveckla kompetens inom området demens, implementera arbetssätt och utveckla den individuella behovsbedömningen av demenssjuka personer.

Projektet Dig-IT fortlöper. Medarbetarna inom äldreomsorgen och funktionshinder ingår i det stadsövergripande projektet som drivs av äldreförvaltningen och som syftar till att öka medarbetarnas kunskaper inom IT-området. Projektet kommer att fortlöpa under tre år.

Kultur och fritid

Alla barn, ungdomar och äldre ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Kultursatsningar görs på förskolorna, Ungdomens hus, inom LSS gruppboendestäder, Hantverkscaféet Rondellen, Älvsjöträffen, Folkparken på Solberga vård- och omsorgsboende samt genom samarbete med Älvsjö bibliotek och olika föreningar.

Parkleken Kristallens utemiljö är nu upprustad och tillgänglighetsanpassad och renoveringen av plaskdammen är klar. Besöksfrekvensen har därmed också ökat och verksamheten har börjat utvecklas för barn upp till 13 år.

Mötesplats för åldergruppen 13-15 år öppnades under hösten på Solbergaskolan och förlängda öppettider på rastverksamheterna i Johan Skytteskolan och Sjöängsskolan startade under hösten.

Ungdomens Hus har från hösten 2016 ny inriktning på verksamheten. Åldersgruppen är nu snävare och för ungdomar i åldern 13-18 år. De planerade gruppverksamheterna träning/boxning, dans och fotboll har i stort fortgått hela året. Under loven anordnades som vanligt extra aktiviteter.

Stadsmiljö

Älvsjöbornas nöjdhet med parkskötsel och trygghet ligger högre än stadens genomsnitt. Jämfört med 2015 har nöjdheten med parkskötseln ökat något och tryggheten minskat något.

Stadsdelsnämnden har under året satsat på trygghetsfrågan och skapat ett bra samarbete med Älvsjös nya kommunpolis. Gemensamt har medborgardialog, boendemöte och trygghetsvandring genomförts. Stadsdelsnämnden och polisen har även tagit fram en lokal samverkansöverenskommelse. Åtgärder i stadsmiljön har fokuserat på växtlighet och belysning. Det lokala utvecklingsprogrammet har trygghet som ett prioriterat område.

Inom parkskötseln har många åtgärder genomförts utöver den ordinarie driften. Älvsjös nya parkplan har färdigställts och antagits. Upprustningen av Lerkrogsparken har startat. Vid både Herrängens gård och Långsjöbadet har nya tillgänglighetsanpassade bryggor byggts. I september invigdes Älvsjöskogens naturreservat. Parkvägar har asfalterats om och en lekplats i Liseberg har rustats upp.

Ett klimatsmart Stockholm

Nämnden har minskat energiförbrukningen genom att installera två luftvärmepumpar i parkleken Kristallen och genom att byta ut äldre vitvaror på gruppbestäderna mot nya energisnålare. Fyra förskolor har deltagit i Sisabs projekt *Energiagenterna* där barnen lär sig att vara sparsamma med vatten och el.

För tjänsteresor används främst kollektivtrafik, cykel och gång. Förvaltningen har även fyra tjänstebilar som är klassade som miljöbilar. Två elcyklar har under året införskaffats till hemtjänsten respektive huvudkontoret, för att minska behovet av biltransporter.

Förskolorna arbetar aktivt med källsortering och flertalet förskolor använder återvinningsmaterial i sina pedagogiska lärmiljöer. De har även arbetat med Kapten Reko - ett undersökande arbete kring matens förvaring och hållbarhet. Två förskolor är Grön Flaggcertifierade. I stadens tävling om vilken förvaltning eller bolag som har störst andel hämtställen med matavfallsinsamling kom Älvsjö på fjärde plats med 67 procent. Förvaltningen har arbetat för att kunna erbjuda fler odlingsmöjligheter för älvsjöborna.

De flesta av förskolornas personal har gått Kemikaliecentrums webbutbildning i kemikaliesmart förskola och de har börjat rensa ut plaster och lekmaterial både i kök och i lärmiljöer. Verksamheterna har fortsatt att hålla en hög och ökande andel ekologiska livsmedel.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Andelen personer som har ekonomiskt bistånd liksom andelen vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska. Även andelen bidragshushåll har minskat liksom kostnaderna för försörjningsstöd. Fler personer har påbörjat arbete eller studier. Arbetet med arbets-/förändringsplaner har utvecklats och arbetet med feriejobb har gått som planerat.

Stadsdelsnämnden visar för 2016 ett överskott med 0,5 mnkr före resultatdispositioner och 0,2 mnkr efter. Större överskott redovisas för nämnd- och förvaltningsadministration och förskola. Större underskott visas för äldreomsorgen.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen arbetar för att höja kunskapen om jämställdhetsintegrering. Som ett första steg har förvaltningen tagit fram riktlinjer för en bedömning av underlaget till nämndbeslut ur jämställdhetssynpunkt. Dessa började användas till majnämnden.

Majoriteten av verksamheterna jobbar med att utveckla brukarnas delaktighet genom bland annat brukarråd, fokusgrupper och dialogmöten. Nämnden har även anordnat medborgardialoger kring bland annat stadsmiljö och trygghet under året vilka varit uppskattade. Ett lokalt utvecklingsprogram med syftet att på sikt nå stadens vision för en hållbar, demokratisk, jämlik och jämställd stad togs fram varefter programmet arbetats in i verksamhetsplanen för 2017.

Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka. Barnperspektivet är en utgångspunkt i alla beslut. Förvaltningen ingår också i ett projekt i staden som utvecklar barnperspektivet i utredningar om försörjningsstöd.

Arbetet med att förebygga våld i nära relationer, sexuellt våld och hatbrott har fortgått som

planerat. Stadsdelsnämnden har stärkt sina insatser mot diskriminering bland annat genom kompetenshöjning i genus, normkritik och antirasism. Under året har 31 personer/familjer varit i kontakt med socialtjänsten på grund av våld i nära relation.

Medarbetare och chefer

Kompetensförsörjningen har varit en utmaning under året med flera bristyrkesgrupper inom förvaltningens olika verksamheter vilket har lett till flera rekryteringar och olika kompetensutvecklingsinsatser. Antalet anställda har ökat under året.

Arbetsmiljöfrågorna har varit i fokus med flera insatser för att stärka förutsättningarna för ett hållbart arbetsliv. Förvaltningen har haft särskilt fokus på att förbättra socialsekreterares och biståndsbedömares arbetsituation.

Sjukfrånvaron har ökat under året och särskilt för kvinnor. Rehabiliteringsarbetet har fortsatt med prioritet i ett nära samarbete mellan den sjukskrivna, berörd chef, HR och företagshälsovården.

Förvaltningen har arbetat med olika former av chefsstöd och chefsutveckling under året och också använt de chefsutvecklingsmöjligheter som staden erbjuder.

Funktionsnedsättning

Inom funktionshinderområdet har utbildningsinsatser genomförts och nya arbetsmetoder tagits fram. Årets verksamhetsuppföljningar och fokusgrupp visar att verksamheterna inom funktionsnedsättning har god kvalitet och erbjuder en trygg och individuellt anpassad omsorg under året. Resultaten från årets brukarundersökning visar på en positiv utveckling då majoriteten av alla indikatorer har förbättrats jämfört med förra året.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås genom att fem av sju KF-mål för verksamhetsområdena är helt uppfyllda. Av totalt 40 indikatorer, har 21 uppfyllts helt, 17 delvis och två som inte kan redovisas. Av 38 aktiviteter, har 36 avslutats och genomförts och 2 är ej avslutade.

Inskrivningsgraden i förskolan är fortsatt hög och förskolorna får fortsatt gott betyg i den årliga brukarundersökningen samt av Skolinspektionen i deras kvalitetsgranskning och systeminspektion. Arbetet med att öka likvärdigheten för att få en jämn och hög kvalitet i hela verksamheten har fortsatt.

Stadsdelsnämnden har förstärkt resurserna till den sociala barn- och ungdomsvården under 2016 som bidragit till att antalet utredande socialsekreterare har utökats. Stadsdelsnämnden har fortsatt att prioritera tillsynen och uppföljningen av barn och unga i familjehem, barn som lever med våld i nära relationer och barn till personer med missbruksproblematik. Ett gott internt samarbete och en stärkt preventionsgrupp har gett bättre förutsättningar att upptäcka barn och unga som riskerar att utveckla ett ogynnsamt bruk av droger och alkohol eller utveckla ett normbrytande beteende. Även det goda samarbetet med skolor och fritidsverksamheter har gjort det möjligt att uppmärksamma och stödja ungdomar kring frågor och skeenden som upptar dem.

Fritidsverksamheten för unga har fått en nystart med ny inriktning och snävare åldersgrupp på Ungdomens hus, öppning av mötesplats på Solbergaskolan för 13-15 åringar samt förlängda öppettider på rastverksamheterna i Johan Skytteskolan och Sjöängsskolan.

Alla barn, ungdomar och äldre ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Kultursatsningar görs på förskolorna, Ungdomens hus, inom LSS gruppboende, Hantverkscaféet Rondellen, Älvsjöträffen, Folkparken på Solberga vård- och omsorgsboende samt genom samarbete med Älvsjö bibliotek och olika föreningar.

Inom äldreomsorgen har särskilt fokus varit på den äldres möjlighet till delaktighet, utevistelser, vällagad mat och möjlighet till social gemenskap. Kontinuitet är ett annat område som prioriterats för att öka tryggheten för den enskilde. Resultaten från årets brukarundersökning visar att majoriteten av indikatorer inom äldreomsorgen har förbättrats jämfört med förra året. Jämfört med resultaten från föregående års brukarundersökning ses en positiv utveckling.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och flertalet indikatorer har uppnåtts. Merparten av aktiviteterna är

genomförda.

Andelen barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd ligger på en låg nivå och har minskat något under året.

Den öppna förskolans verksamhet erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamhet samt ger stöd till föräldrar. En lokal brukarundersökning genomfördes under våren och visar att 97 procent av föräldrarna är nöjda med Älvsjös öppna förskola.

Inskrivningsgraden i förskolan är fortsatt hög. I åldersspannet 2-5 år ligger den på 96 procent, vilket är högst i staden. Under hösten har inbjudan till informationsmöte skickats hem till vårdnadshavare med barn födda 2011-2012 och som inte var inskrivna eller stod i kö till pedagogisk omsorg eller förskoleverksamhet.

Stadsdelsnämnden har uppfyllt barnomsorgsgarantin under hela året. Förvaltningen har varit i full gång med att planera nya förskolor bland annat en förskola med sex förskoleavdelningar vid Kämpetorskolan. Uppställningsplats för förskolan Solkatten har sökts för att kunna evakuera denna förskola tills den nya förskolan vid Kämpetorskolan är byggd.

Stadsdelsnämnden har i genomförandeärenden beslutat om uppförande av en förskola med fem avdelningar vid Solbergaskolan samt en förskola med tre avdelningar vid Vivelparken. Dessa förskolor ska ersätta förskolorna Skogsgläntan och Baltazar.

Arbetet med att öka likvärdigheten för att få en jämn och hög kvalitet i hela verksamheten har fortsatt. En mer detaljerad redovisning framgår av bilaga 3 *Kvalitetsredovisning för kommunala förskolor i Älvsjö 2016*. Där framgår också goda exempel och framgångsfaktorer. Några av de goda exemplen som lyfts fram är projektet "Hela Sverige läser" som fortsatte under våren 2016 med ytterligare en studiecirkel; "Läsglädje i förskolan" tillsammans med Älvsjö bibliotek. Två förskoleenheter har under våren haft utställningar på medborgarkontoret om ett sagoprojekt samt projektet "Mitt Älvsjö". De gav energigivande och glädjefyllda upplevelser av barnens både lustfyllda och kreativa lärande.

Stadsdelsförvaltningens särskilda satsning tillsammans med Stockholms universitet för att utveckla 75 förskollärare i sin ledarroll har genomförts under året. Fokus har legat på gruppsykologi och samtalsmetodik men handlade också om rollfördelningen och det yttersta ansvaret i arbetslaget. Utbildningen har utvärderats i fokusgrupper då även behov av en fortsatt satsning togs fram.

Målsättningen i staden är att minst hälften av medarbetarna har pedagogisk högskoleutbildning. Det finns för närvarande sex avdelningar som saknar förskollärare. Som ett led i rekryteringsarbetet handleder förskollärare totalt ett trettiotal studenter i deras VFU-del i förskollärarytbildningen. Under våren gick 22 förskollärare matrisutbildning genom Stockholms universitet för att kunna ta emot studenter. Under höstterminen har Stockholms universitet också lagt en av sina handledarutbildningar i Älvsjö. Fem förskollärare från Älvsjö har deltagit i denna utbildning som ger 7,5 högskolepoäng. Övergripande satsningar sker även i staden genom att personal ges möjlighet att utbilda sig till barnskötare och förskollärare. I Älvsjö är det två personal som utbildar sig till barnskötare och tio barnskötare som utbildar sig till förskollärare.

Andelen förskollärare under perioden 2014 till 2016 har i snitt varit som lägst 40 procent och som högst 49 procent (T1 2014). Andelen är nu 40 procent. Definitionen av andelen

förskollärare har dock förändrats under åren och är därför inte jämförbara. Från 2016 redovisas indikatorn tre gånger per år och är mer jämförbar mellan stadsdelarna. Det är nu svårare att rekrytera förskollärare eftersom det är få som söker till de vakanta anställningarna.

Skolinspektionen har under våren genomfört en systeminspektion av förskoleverksamheten. I beslutet framgår att Älvsjö stadsdelsnämnd uppfyller författningarnas krav för utbildningen i förskolan. Skolinspektionen har även gjort kvalitetsgranskningar vid förskolorna Rödkulla och Solkatten. Under februari 2017 ska stadsdelsnämnden redovisa vilka åtgärder som vidtagits och planeras utifrån de utvecklingsområden som de identifierat.

Barngruppernas storlek under perioden 2014 till 2016 har i snitt varit som lägst 15,1 (T2 2016) och som högst 17,2 (T1 2014). Antalet barn är nu 15,6.

Stadsdelsförvaltningarna har samarbetat om sommarkolloplaneringen och årets kollokatalog som gavs ut på 16 olika språk. Förvaltningen har erbjudit platser till barn utifrån stadens riktlinjer. År 2016 inkom 220 ansökningar, vilket är en ökning med 2 ansökningar från 2015. Alla som sökt erbjöds plats och 183 barn tackade ja till den erbjudna platsen, 23 fler än 2015. Det var 90 pojkar och 93 flickor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	1 %			1,1 %	1,5 %	3,3 %	VB 2016
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2016
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	40,2 %	1 %	39 %		43 %	40 %	VB 2016
Analys							
Stadens definition av vad som räknas som förskollärare har ändrats sedan målet sattes vilket är förklaringen till att årsmålet inte uppfyllts. Vid rekrytering strävar förskolecheferna efter att det finns minst en förskollärare i varje arbetslag för att säkerställa att man har rätt kompetens för uppdraget.							
  Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik	20 %	0 %	21 %		1 %	Öka	2016
  Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	0 %			0 %	0 %	0 %	2016
  Andel nöjda föräldrar	86 %	83 %	89 %	88 %	87 %	85 %	2016
Analys							
Periodens utfall har minskat med 2 procentenheter från 2015 men ligger på stadens genomsnitt. Svarsfrekvensen i förskoleundersökningen har sjunkit både i staden som helhet och i Älvsjö. En låg svarfrekvens kan vara en orsak till att utfallet blivit lägre.							
  Antal barn per grupp	15,6 barn/avd.			15,5 barn/avd.	16	16	VB 2016
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,5 st			5 st	5,2	4,9	VB 2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Färre småbarnsavdelningar från 30 till 29 och färre avdelningar totalt från 74 till 72, vilket medför att avdelningarna i snitt också har mer barn.							
  Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,5				3,7	3,8	2016
Analys							
Resultatet har minskat från 3,75 till 3,5. Älvsjö ligger dock bland de stadsdelar som har högst resultat. År 2016 har verktyget för självvärderingen digitaliserats vilket har underlättat för pedagogerna men samtidigt har också tillägg och förändringar gjorts i verktyget. Detta har medfört att resultatet sjunkit i alla stadsdelar. Flera arbetslag har med tiden blivit mer kritiska i sina bedömningar när de blivit mer insatta i kvalitetsindikatorns olika kriterier och vad det innebär. Förskolecheferna och de pedagogiska ledarna har tillsammans också börjat diskutera förskolornas och enheternas självvärdering för att åstadkomma så likvärdiga bedömningar som möjligt.							

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kulturnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning.	2016-01-01	2016-12-01	
 	Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och möjlighet till vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna ska initiera ett arbete för att öka inskrivningsgraden i områden med i dag låg andel inskrivna barn.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda behov av och förutsättningar för att på sikt kunna införa en rätt till en nära förskola som gör att förskolebarn och deras föräldrar inte behöver transportera sig orimligt långt.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda en sänkning av åldern för allmän förskola till två års ålder.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp andelen förskollärare och vid behov bistå stadsdelsnämnderna i arbetet att ta fram handlingsplaner för att öka andelen förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag till IT-kunskapscertifiering av verksamhetsansvariga på förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				
En målbild har tagits fram för digitaliseringen i den kommunala förskoleverksamheten.				
 	Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram kvalitetsmått för förskolan i syfte att verka för små barngrupper, god personaltätthet, utbildningsnivå och ändamålsenliga miljöer.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Förskolans arbetssätt utvecklar barnens förmågor inom samtliga läroplansområden

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Förskolorna uppfyller sina enhetsmål med förväntade resultat för normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, samverkan förskola hem samt samverkan med förskoleklass
- Målvärdet för indikatorerna för kvalitetsindikatorn, förskoleundersökningen och systematiskt barnsäkerhetsarbete uppnås

Analys

Nämndmålet täcker in vart och ett av läroplansområdena; *normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, förskola och hem* samt *samverkan med skolan*. Förskoleenheterna har redovisat att förskolorna uppfyllt sina enhetsmål med förväntade resultat helt. Vid en sammantagen bedömning av samtliga enheters kvalitetsredovisningar och genom de kvalitetsdialoger förvaltningen genomfört med samtliga enheter, bedömer förvaltningen att förskolan sammantaget har uppfyllt nämndens mål.

Föräldrarna är som helhet nöjda med sitt barns förskola även om andelen har minskat från 88 procent till 86 procent. Sammantaget ligger Älvsjös resultat på delad femte plats i staden. Svarefrekvensen i förskoleundersökningen har minskat från 76 procent till 70 procent vilket kan vara en förklaring till det lägre utfallet. Skillnaden mellan förskolorna har dessutom ökat.

Förskoleundersökningen visar att andelen nöjda föräldrar avseende indexet för läroplansområdet *Normer och värden samt barns inflytande* är 90 procent, indexet för *Utveckling och lärande* är 82 procent och indexet för *Förskola och hem* är 85 procent.

Resultatet av förskoleundersökningen varierar mellan enheter, förskolor och arbetslag även inom samma förskola. Skillnaderna är för stora och de största finns inom målområdena *Utveckling och lärande* samt *Förskola och hem*. Likvärdigheten måste öka och de goda exemplen måste fortsätta spridas mellan förskolorna.

Resultatet av självvärderingen visar på en försämring jämfört med 2015 men likvärdigheten har ökat i alla fem delarna. Detta är förmodligen ett resultat av de diskussioner som förskolechefer och pedagogiska ledare fört om hur kvalitetsindikatorns olika kriterier ska tolkas.

En jämförelse har också gjorts mellan resultatet i förskoleundersökningen och resultatet i personalens självvärdering. Vid denna jämförelse kan förvaltningen konstatera att det finns samstämmighet.

Skolinspektionen har under våren gjort kvalitetsgranskning vid förskolorna Rödkulla och Solkatten samt en systeminspektion av förskoleverksamheten som helhet och även detta visar på goda resultat.

Samtliga förskolor har genomfört systematiskt barnsäkerhetsarbete.

En mer detaljerad redovisning framgår av bilaga 3 *Kvalitetsredovisning för kommunala förskolor i Älvsjö 2016*. Där framgår också goda exempel och framgångsfaktorer.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	1. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende normer och värden	90 %			91 %	90 %		2016
	2. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	82 %			82 %	83 %		2016
Analys								
Periodens utfall ligger kvar på samma nivå som 2015. Svarsfrekvensen i förskoleundersökningen har sjunkit både i staden som helhet och i Älvsjö. En låg svarsfrekvens kan vara en orsak till att utfallet inte ökat.								
	3. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende barns inflytande	91 %			91 %	88 %		2016
	4. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende förskola och hem	85 %			87 %	87 %		2016
Analys								
Periodens utfall har sjunkit med 2 procentenheter från 2015. Svarsfrekvensen i förskoleundersökningen har sjunkit både i staden som helhet och i Älvsjö. En låg svarsfrekvens kan vara en orsak till att utfallet blivit lägre.								
	5. Andel förskolor som uppfyllt sina enhetsmål för övergången till skolan	100			100	100 %		2016
	Andel nöjda föräldrar i öppna förskolans brukarundersökning	97 %			96 %	92 %		2016

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Fortbildning för 75 förskollärare genom Stockholms universitet för att utveckla deras ledarroll.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och merparten av indikatorerna har uppnåtts. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Barn, ungdom och vuxna

I stadsdelsnämndens budget för 2016 förstärktes resurserna till den sociala barn- och ungdomsvården. Resurserna har bidragit till att antalet utredande socialsekreterare har utökats och en tydligare struktur för ledning och styrning inom enheten för barn och familj har också möjliggjorts genom att bland annat anställa två gruppleddare. Enheten har tillsatt alla tjänster med utbildade och erfarna socialsekreterare.

Syftet med de åtgärder som vidtagits under 2016 är att skapa bra förutsättningar att nå målen i verksamhetsplanen. Ett gott exempel är arbetet med att ta fram handlingsplaner för respektive arbetsgrupp som lett fram till ändrade arbetssätt, framtagande av rutiner, omfördelning av arbetsuppgifter samt att utvecklingsbehov har identifierats och utbildningsbehov har kartlagts. Rätt utbildningssatsningar och stöd till socialsekreterarna förväntas öka kvaliteten i handläggningen.

Indikatorn *Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats* liksom *Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk* har förbättrats och är ett resultat av en aktiv matchning av rätt insatser. När det gäller den senare av indikatorerna så ligger Älvsjö högst i staden. Institutionsplaceringar har i möjligaste mån undvikits till förmån för öppenvårdslösningar. Antalet personer som ansökt om stöd och insatser på grund av problem med alkohol eller droger har fortsatt att minska under året och arbetet med att barn och unga ska bli mer delaktiga under utredningsprocessen har fortgått under året.

Stadsdelsnämnden har fortsatt att prioritera tillsynen och uppföljningen av barn och unga i familjehem, barn som lever med våld i nära relationer och barn till personer med missbruksproblematik.

Antalet ensamkommande flyktingbarn ökade markant under 2015 men har under våren 2016 stabiliserats och är för närvarande cirka 120 till antalet. Utvecklingen under 2017 är dock osäker och förvaltningen har fortsatt fokus på att insatserna till denna målgrupp ska vara av god kvalitet.

Stockholmsenkäten 2016 visar att andelen flickor och pojkar i både årskurs 9 och år 2 på gymnasiet som uppger att de känner sig ganska eller mycket trygga i närområdet sent på kvällen är som genomsnittet för staden. Andelen ungdomar som uppger att de inte dricker alkohol ligger som genomsnittet i staden medan andelen som anger att de någon gång använt narkotika ligger högre än genomsnittet.

Ett gott internt samarbete och en förstärkt preventionsgrupp har gett bättre förutsättningar att upptäcka barn och unga som riskerar att utveckla ett ogynnsamt bruk av droger och alkohol

eller utveckla ett normbrytande beteende. Preventionssamordnarens, fältarbetarnas och ungdomsmottagningens samarbete med skolor och fritidsverksamheter har gjort det möjligt att, genom samtal och gruppverksamheter, uppmärksamma och stödja ungdomar kring frågor och skeenden som upptar dem.

Under 2017 genomfördes ABC-föräldrautbildningar i fem grupper om totalt 54 deltagare. Därutöver har ABC i förskolan genomförts på förskolan Vågavilja. Genom föräldrautbildningar och direkt stöd till barn/unga i skola och på fritiden har individ- och familjeomsorgen kunnat arbeta förebyggande och bidra med utvecklingsstödande kunskaper.

Stadsdelsnämndens öppenvårdsmottagning för missbrukare Team Sydväst, som drivs i samarbete med landstinget och Skärholmens stadsdelsnämnd, har fortsatt sitt utvecklingsarbete för att bredda och utveckla sina insatser. Uppföljningsmöten har genomförts regelbundet och antalet samordnade individuella planer (SIP) har blivit allt fler.

Det pågår också ett arbete inom ramen för LOSAM (samverkan landstingets beroendevård och psykiatri samt stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö) med att ta fram en rutin för det gemensamma arbetet med SIP. Särskilda utbildningsinsatser kring arbetet med SIP har påbörjats. Pilotärenden med SIP ska följas upp och utvärderas utifrån ett evidensbaserat arbetssätt.

Arbetet med att säkerställa framtida personal- och kompetensförsörjning har genomförts som planerat och en arbetsgrupp har tillsatts för att arbeta med den handlingsplan som staden tagit fram. Utöver detta har socialnämnden tilldelats medel för utbildningssatsningar på såväl bas- som specialistnivå vilka förvaltningen räknar med att få del av.

Socialpsykiatri

Arbetet med att genomföra stadens handlingsplan gällande PRIO-medlen har genomförts. I förvaltningens aktivitetsplan gällande PRIO-medlen är prioriterade områden hälsa, delaktighet och samverkan.

Boendestödet har ingått i ett internt projekt, tillsammans med boendeenheterna inom LSS, kring brukares fritid och hälsa. Socialpsykiatriens verksamheter har även fått del av centrala projektmedel för att arbeta med brukares hälsa och livsstil. Inom ramarna för den öppna verksamheten Rondellen har det bland annat ordnats musikcafé, munspelskurs, träning på gym, yogagrupp och hälsofrukostar samt musikeirker i regi av vuxenskolan. Som ett gott exempel kan nämnas att Rondellen under hela sommaren anordnat utflykter en gång i veckan. Till dessa har även personer som saknar biståndsbedömning varit välkomna att delta. Några av utflyktsmålen har varit Trosa, Gröna Lund, ridtur med islandshästar, fisketur och picknickar på fina platser.

Havskattens stödboende driver ett delaktighetsprojekt där det bland annat erbjudits gemensamma frukostar, musikgrupp, besök av vårdhundar, yoga och verkstad.

Enheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri har utifrån den enskildes behov av insatser, samordnat insatser och upprättat samordnade individuella planer (SIP).

Uppföljning/utveckling

Under året har Älvsjö stadsdelsförvaltning genomfört två verksamhetsuppföljningar. Bedömningen av verksamhetsuppföljningarna visar att verksamheterna inom socialpsykiatri har god kvalitet och ger en god omsorg.

Resultaten från årets brukarundersökning visar att majoriteten av indikatorer har förbättrats jämfört med förra året och uppnår bättre resultat jämfört med staden i övrigt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	87 %	82,4 %	95 %	76,2 %	84 %	84 %	VB 2016
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	100 %			22,22 %	70 %	tas fram av nämnden	2016
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	57,9 %	54,5 %	62,5 %	37 %	28 %	35 %	VB 2016
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	72 %	61 %	86 %	90 %	80 %	80 %	2016
Analys Resultatet kommer att analyseras inom beställarenheten. Arbete pågår för att utveckla handläggprocessen.							
  Andel uppnådda delmål inom socialpsykiatri	95 %			91,55 %	75 %	tas fram av nämnden	2016
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	24 %	50 %	50 %	33 %	25 %	25 %	2016
Analys Målet är i princip uppfyllt.							
  Antal hemlösa	28 st	16 st	12 st		30 st	tas fram av nämnden	2016

Status	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av arbetet med stadens budget- och skuldrådgivning	2016-01-01	2016-12-31	

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över rutiner och arbetssätt för alkohol- och tobakstillsyn. Socialnämnden ska återkomma med förslag på åtgärder för hur arbetet kan utvecklas för att nå upp till en effektiv, likställig och rättssäker myndighetsutövning i hela staden	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden kartlägga arbetet med ensamkommande barn som försvinner eller avviker samt stärka arbetet riktat mot ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer och utveckla insatser anpassade efter målgruppen	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Socialtjänsten präglas av hög kvalitet och utgår från varje persons behov, förmåga och egna resurser

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås
- De utredningar som genomförs och de insatser som ges är av sådan kvalitet att behovet av bistånd blir begränsat eller upphör

Analys

Barn, ungdom och vuxna

Syftet med de åtgärder som vidtagits under 2016 är att skapa bra förutsättningar att nå målen i verksamhetsplanen. Ett gott exempel är arbetet med att ta fram handlingsplaner för respektive arbetsgrupp som lett fram till ändrade arbetssätt, framtagande av rutiner, omfördelning av arbetsuppgifter samt att utvecklingsbehov har identifierats och utbildningsbehov har kartlagts. Rätt utbildningssatsningar och stöd till socialsekreterarna förväntas öka kvaliteten i handläggningen.

Indikatorn *Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats* liksom *Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk* har förbättrats och är ett resultat av en aktiv matchning av rätt insatser. När det gäller den senare av indikatorerna så ligger Älvsjö högst i staden. Institutionsplaceringar har i möjligaste mån undvikits till förmån för öppenvårdslösningar. Antalet personer som ansökt om stöd och insatser på grund av problem med alkohol eller droger har fortsatt att minska under året och arbetet med att barn och unga ska bli mer delaktiga under utredningsprocessen har fortgått under året.

Stadsdelsnämnden har fortsatt att prioritera tillsynen och uppföljningen av barn och unga i familjehem, barn som lever med våld i nära relationer och barn till personer med missbruksproblematik.

Antalet ensamkommande flyktingbarn ökade markant under 2015 men har under våren 2016 stabiliserats och är för närvarande cirka 120 till antalet. Utvecklingen under 2017 är dock osäker och förvaltningen har fortsatt fokus på att insatserna till denna målgrupp ska vara av

god kvalitet.

Socialpsykiatrin

Med utgångspunkt i stadens handlingsplan för riktade insatser inom området psykisk hälsa har aktiviteter skett enligt förvaltningens aktivitetsplan. Fokus i arbetet har varit att utifrån den enskildes behov av insatser, samordna insatser och upprätta samordnade individuella planer (SIP).

Ett gott exempel är det fortsatta arbetet med hälsoprojektet och projektet som syftar till att öka inflytande och delaktigheten för brukarna. Inom hälsoprojektet har bland annat fysisk träning, promenader, yoga, besök av vårdhund, musikstunder, fotvård och hälsokontroller erbjudits.

Projektet kring delaktighet har fortsatt på Havskattens stödboende. Det syftar till att öka delaktigheten och därigenom öka självkänslan hos brukarna samt att de får nya kunskaper och ser möjligheten att utvecklas som personer. Målet är bland annat att kunna vara en del i det samhälle man lever i.

Under året har Havskattens stödboende och Rondellens dagliga verksamheten följts upp. Resultaten var goda.

Brukarundersökningar 2016

Brukarundersökningar har genomförts inom boendestöd och sysselsättning och vänder sig till personer som har olika insatser i form av stöd och sysselsättning. Enkäten berör till exempel frågor om bemötande, möjlighet till delaktighet, inflytande och sysselsättning.

Resultat Boendestöd

I Älvsjö svarade 33 personer vilket motsvarar en svarsfrekvens på 52 procent. En något större andel kvinnor (52 procent) än män (48 procent) har besvarat årets enkät. Vid jämförelse med Stockholms stads sammantagna resultat är Älvsjö's boendestöds nöjdhet högre på samtliga punkter.

- 100 procent har haft inflytande över hur boendestödet utförs
- 100 procent upplever att utredningen av hens behov av stöd var bra
- 100 procent känner sig nöjda med sina boendestödjare.

Utvecklingsområden

- 47 procent svarade att de fått information om möjligheten att välja utförare
- 53 procent har själv valt sin utförare.

Resultat Sysselsättning

I Älvsjö svarade 9 personer vilket ger en svarsfrekvensen på 47 procent. En större andel kvinnor (67 procent) än män (33 procent) har besvarat årets enkät. Resultatet av nöjdhetsgraden blev 100 procent.

Goda resultat var

- 100 procent blir väl bemötta av personalen
- 100 procent litar på personalen
- 100 procent anser sig ha inflytande över det stöd hen får på sin sysselsättningsverksamhet.

Utvecklingsområden

- 80 procent upplever att personalen frågar på vilket sätt hen vill ha stöd
- 83 procent vet vart man vänder sig om hen vill lämna synpunkter eller klagomål på sin sysselsättningsverksamhet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Två av indikatorerna har delvis uppnåtts. En indikator har uppnåtts. Sju aktiviteter är genomförda och en har förlängts.

Älvsjöbornas nöjdhet med parkskötsel och trygghet ligger högre än stadens genomsnitt. Jämfört med 2015 har nöjdheten med parkskötseln ökat något och tryggheten minskat något.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk och sårbarhetsanalys (RSA)	90 %			85 %	100 %	100 %	2016
Analys Ett par av de planerade åtgärderna har inte hunnits med under året såsom till exempel POSOM utbildning och övning. Dessa planeras istället in under 2017.							
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	76 %	76 %	77 %	81 %	81 %	75 %	2016
Analys Medborgarundersökningen genomfördes under våren 2016 med ett lågt deltagande.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	75 %	72 %	78 %	73 %	73 %	64 %	2016

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en analys av gängkriminaliteten i Stockholm och utforma förslag på förebyggande och motverkande insatser som bidrar till en socialt hållbar utveckling	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna kan bidra i trafiknämndens arbete med konceptet Levande Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna ska utveckla de sociala mötesplatserna för äldre	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Älvsjö är ett levande och tryggt stadsdelsområde för alla

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås
- Aktiviteterna är genomförda

Analys

Stadsdelsnämnden har under året satsat på trygghetsfrågan och utvecklat samarbetet med Älvsjös nya kommunpolis. En gemensam och välbesökt medborgardialog på temat trygghet genomfördes under våren. Synpunkterna från denna ligger till grund för den lokala samverkansöverenskommelsen mellan stadsdelsnämnden och polisen som arbetats fram under hösten. Överenskommelsen innefattar en gemensam lägesbild och en åtgärdsplan samt kommunikationsplan och kommer formellt att undertecknas i början av 2017. Polisen har under året genomfört insatser mot droghandel i och kring Älvsjö centrum.

Förvaltningen har under året regelbundet träffat det lokala näringslivet, fastighetsförvaltare, landstinget, SL och räddningstjänsten för att få en samlad bild av allas insatser för ett tryggt Älvsjö.

Stadsdelsförvaltningen har haft möte med boendeföreningar om tryggheten kring centrum och genomfört en trygghetsvandring med polisen och trafikkontoret i Älvsjö centrum. Utifrån detta har förvaltningen genomfört åtgärder avseende växtligheten och belysning.

Det lokala utvecklingsprogrammet som tagits fram i förvaltningen under året har ökat trygghet som ett av tre prioriterade områden. Det förebyggande arbetet riktat till ungdomar redovisas under 1.2.

Inom parkskötseln har många åtgärder genomförts utöver den ordinarie driften. Älvsjös nya parkplan har färdigställts och antagits. Ett program för upprustning av Lerkrogsparken har tagits fram och en uppskattad och välbesökt medborgardialog har genomförts i parken under våren. Upprustningen startade under senhösten.

En geohydrologisk undersökning har genomförts av vattenproblemen i parken Bergstorskärr och vid Långsjöbadet. För Långsjöbadet finns en åtgärdsplan och för Bergstorskärr kommer en sådan att tas fram under 2017. Vid både Herrängens gård och Långsjöbadet har nya tillgänglighetsanpassade bryggor byggts.

I september invigdes naturreservatet Älvsjöskogen med nya informationsskyltar och upprustade grillplatser. Parkvägar vid Älvsjö industriområde har asfalterats om och lekplatsen Tre Kungars lund i Liseberg har rustats upp. Odlingslådorna har under sommaren erbjudits älvsjöborna i Prästgårdsparken och parkleken Kristallen.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	ABC föräldrautbildningar ska genomföras	2016-01-01	2016-12-31	

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Incidenter ska rapporteras i RISK	2016-01-01	2016-12-31	
	Ny samverkansöverenskommelse ska tecknas med polismyndigheten	2016-01-01	2016-12-31	
	Trygghetsvandringar ska genomföras med ungdomar respektive boendeföreningar	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				
Trygghetsvandringen med ungdomar genomförs i början av 2017.				
	Åtgärd av vattenproblem i Bergtorpskärret och Långsjöbadet	2016-05-03	2017-12-31	
Analys				
Utredningar av vattenproblemen har genomförts under 2016. Åtgärderna kommer att vidtas under 2017.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och indikatorerna har uppnåtts. Samtliga aktiviteter är genomförda.

En LSS-enhet med sex lägenheter på Fru Marias väg i Långbro startade under årets början. Två enheter om vardera sex bostäder med särskild service samt en gemensamhetslokal planeras i Älvsjöstaden och en gruppboende med sex lägenheter för LSS-boende. Planer finns om att bygga ytterligare ett LSS-boende inom samma område längre fram. Samtal förs även med andra intressenter för utbyggnad av LSS-bostäder.

Generellt är takten i bostadsbyggandet hög i Älvsjö. Inflyttning har under 2016 skett i 186 studentlägenheter i ett ombyggt kontorshus intill Stockholmsmässan och i 50 lägenheter i Älvsjö centrum. Ytterligare ett kvarter med smålägenheter byggs i Älvsjö centrum och i Liseberg bygger Blomsterfonden seniorlägenheter. Bygget av de två första kvarteren i Kabelverket/Älvsjöstaden pågår, liksom ombyggnaden av ett kontorshus i Kabelverket till studentbostäder. Vid tidigare Solberga bollplan byggs nya kvarter och gator.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			0	6	tas fram av nämnden	2016
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			6	6	tas fram av nämnden	2016

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnen och stadsdelsnämnderna utreda hur tillgången till bostäder med särskild service LSS och SoL kan säkerställas.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden göra en översyn av behovet och finansieringen samt placeringen av korttidsboende	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt fastighetsnämnden ska i samråd med varandra säkerställa att prövning sker om att bostadsexploateringsprojekt kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning på boenden för personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning	2016-01-01	2016-12-31	
 	Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Micasa ta fram en åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040	2016-01-01	2016-12-31	
 	Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Micasa göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende samt intressentboenden, med inriktning att öka antalet boenden i staden	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden verkar för att det tillkommer fler bostäder med särskild service i stadsdelsområdet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- En gruppboende färdigställs.
- Projektering av ytterligare bostäder med särskild service pågår.

Analys

Se beskrivning under KF:s mål 1:4. Under året har vi uppnått förväntat resultat så att nya bostäder för personer med funktionsnedsättning byggs.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och mätt indikator har uppnåtts. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Parkleken Kristallens utemiljö är nu upprustad och tillgänglighetsanpassad och renoveringen

av plaskdammen är klar. Besöksfrekvensen har därmed också ökat och verksamheten har börjat utvecklas för barn upp till 13 år.

Mötesplats för åldergruppen 13-15 år öppnades under hösten på Solbergaskolan och förlängda öppettider på rastverksamheterna i Johan Skytteskolan och Sjöängsskolan startade under hösten.

Ungdomens Hus har från hösten 2016 en ny inriktning på verksamheten. Åldersgruppen är nu snävare och för ungdomar i åldern 13-18 år. De planerade gruppverksamheterna träning/boxning, dans och fotboll har i stort fortgått hela året. Aktiviteterna ska framöver anpassas mer för tjejer och för den nya åldersgruppen. Under loven anordnades som vanligt extra aktiviteter.

Planeringen av en mindre skateanläggning i en park nära Älvsjö centrum fortsätter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter 	85,94 %	88,17 %	83,47 %	81,58 %	82 %	77 %	2016

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Stadsdelsnämnderna ska inventera och följa upp verksamheter inom ramen för uppdraget "fritid för alla"	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens fritidsverksamheter erbjuder utvecklande aktiviteter som är tillgängliga för alla

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorn gällande brukarundersökningen på Ungdomens hus uppnås

Analys

Barn och ungdom

Parkleken Kristallen har en tydlig inriktning med djur och natur. Parkleken erbjuder verksamhet för yngre barn och deras föräldrar. Utemiljön är nu upprustad och tillgänglighetsanpassad och renoveringen av plaskdammen är klar. Besöksfrekvensen har därmed också ökat, verksamheten har fått en nystart och börjat utvecklas för barn upp till 13 år. Under sommaren ordnades utflykter med både barn och föräldrar. I juni arrangerades den årliga Älvsjöfesten för alla åldrar med fullt av aktiviteter, prova på nycirkus och teaterföreläsning. Under höstlovet genomfördes bland annat lädbilsrally och Halloweenfest.

Inom ramen för uppdraget med mötesplatser för åldergruppen 13-15 år öppnades under hösten

en eftermiddagsverksamhet på Solbergaskolan, där en av tiderna riktats till tjejer. Diskussionerna med Johan Skytteskolan och Sjöängsskolan har inneburit att fritidsledare och fältassistenter i samarbete med respektive skola har förlänga öppettider en dag per vecka i skolornas rastverksamhet.

Ungdomens Hus har från hösten 2016 en ny inriktning på verksamheten. Åldersgruppen är nu snävare och för ungdomar i åldern 13-18 år, till och med ungdomen gått ut gymnasiet. Den närmaste tiden dessförinnan hade åldern på besökarna varit unga vuxna, 18-20 år. De planerade gruppverksamheterna träning/boxning, dans och fotboll har i stort fortgått hela året. Den riktade verksamheten innehåller kultur, träning/hälsa samt stöd och stöttning. Samarbete har skett med ungdomsföreningen *Imaginarum* som gjort film och reportage under hösten.

Gruppen "träning och hälsa" har under våren haft fokus på att stötta Älvsjö fotbollsklubb, som startats av ungdomar från Ungdomens Hus. Träningen och fotbollen besöks huvudsakligen av killar. Föreningen "Knas i Orten" drivs av två tjejer och de arrangerar fotbollsturneringarna. Aktiviteterna ska framöver anpassas mer för tjejer och för den nya åldersgruppen.

Under hösten bedrevs uppsökande verksamhet i Sjöängsskolan och Johan Skytteskolan för att bygga relationer och presentera verksamheten. Det har varit svårt att få ungdomar att komma till den öppna verksamheten då området runt Ungdomens Hus har upplevts otryggt. En del i förändringsarbetet innebär fokus på förebyggande och främjande arbete där unga befinner sig och samverkan ska intensifieras med preventionssamordnare och fältassistenter.

Tack vare de extra medlen från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har det under sommaren arrangerats kollo på Gålö samt filmkollo och fotbollsläger på Barnens ö. Framförallt filmkollot hade en bra blandning för att bygga broar mellan ungdomarna.

Ungdomar ges möjligheter till inflytande i frågor som berör dem genom att de aktivt tillfrågas. Den brukarundersökning som planerades till slutet av året har dock blivit framskjuten till våren 2017.

Äldre och funktionsnedsatta

För att uppnå hög delaktighet är alla fritidsaktiviteter individuellt anpassade för varje brukare inom LSS och hänsyn tas därmed till varje brukares önskemål och förutsättningar. Det kan till exempel handla om att åka till Fryshuset och dansa, sinnesstimulering på Lagunen, innebandy, ridning, gympa m.m. Som ett gott exempel kan nämnas att alla brukare som så önskar har varit på semester med stöd av personal. Resorna har bland annat gått till olika medelhavsländer, Köpenhamn, Blekinge och Gotland respektive semesteraktiviteter i Stockholmsområdet.

Inom socialpsykiatrins verksamheter har det bland annat ordnats musikcafé, munspelskurs, träning på gym, yogagrupp och hälsofrukostar samt musikcirkel i regi av vuxenskolan. Rondellen har under hela sommaren anordnat utflykter en gång i veckan. Till dessa har även personer som saknar biståndsbedömning varit välkomna att delta. Några av utflyktsmålen har varit Trosa, Gröna Lund, ridtur med islandshästar, fisketur och picknickar på fina platser.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel ungdomar som är nöjda med Ungdomens Hus				96 %	96 %		2016
Analys Den brukarundersökning som planerades till slutet av året har blivit framskjuten till våren 2017.							

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Inkludera barn och ungdomar med funktionsnedsättning i nämndens fritidsverksamheter	2012-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet har uppnåtts och aktiviteten är genomförd.

Alla barn, ungdomar och äldre ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Kultursatsningar görs på förskolorna, Ungdomens hus, inom LSS gruppboende, Hantverkscaféet Rondellen, Älvsjöträffen, Folkparken på Solberga vård- och omsorgsboende samt genom samarbete med Älvsjö bibliotek och olika föreningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter				74,45 %	75 %	72 %	2016
Analys Periodens utfall finns inte redovisat från staden.							

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kulturnämnden, Stockholms Stadsteater AB, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna har ett gemensamt ansvar för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter erbjuder kultur och eget skapande

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Förskolorna och fritiden erbjuder kultur både för, med och av barn och ungdomar
- Kulturbidrag till bibliotekets aktiviteter går till barn och ungdomsverksamhet
- Barn och ungdom prioriteras när bidrag ges till ideella föreningars kulturverksamhet
- Älvsjöträffen erbjuder kultur för äldre
- Enheter inom verksamheter för personer med funktionsnedsättning kulturella aktiviteter utifrån förutsättningar och önskemål
- Brukar in Socialpsykiatrin erbjuds kulturella aktiviteter utifrån förutsättningar och önskemål

Analys

Barn och ungdom

Kultur i förskolan och inom fritidens verksamheter omfattar kultur för, med och av barn och ungdomar. Barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd" är en viktig del i detta arbete. Den lokala handlingsplanen för det konkreta arbetet med barn- och ungdomskulturen har sin utgångspunkt i denna.

Förskolorna arbetar för att alla barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelse, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång, musik, dans och drama. Förskolorna arbetar så att barnen genomför och medverkar i minst en kulturaktivitet per år samt får kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin.

I samarrangemang med Älvsjö bibliotek har teaterföreställningar, sagoyoga, besök med djur från Skansen, musikföreställningar, babyrytmik samt spökhistorieberättande anordnats för barn.

Enheten för fritid har fokus på ungdomars delaktighet och inflytande. I verksamheten finns det ett kulturråd som tillsammans med personal planerar och lägger upp kulturinnehållet för terminerna. Allt från arrangemang och evenemang till workshops och inspirationskvällar exempelvis dans, musik, film, foto och teater. Enheten har under sport- och påskloven genomfört talangjakt, två konserter, Latinamerikansk afton, film- och dansprojekt samt besökt dansföreställningar och workshops på andra dansstudios. Under höstlovet genomfördes dansworkshops och en heldag med provapåverksamhet såsom musik, dans, studio, träning och boxning.

I samarbete med Johan Skytteskolans årskurs 8 och 9 genomfördes under våren "Elevens val" i studion på Ungdomens hus. Kulturverksamheterna, framförallt dansgruppen, lockar många tjejer. Dansverksamheten har varit välbesökt och ytterligare en dansgrupp startade under hösten. Musikverksamheten fortsatte under hösten i lite mindre skala och med fokus på tjejer. I samarbete med Sjöängsskolan har det genomförts musikverksamhet genom att stötta och hjälpa olika tjejband på skolan. Under hösten inleddes ett samarbete med ungdomsföreningen *Imagenarum* runt filmverksamheten.

Äldre och funktionsnedsatta

På Älvsjöträffen har olika aktiviteter genomförts och det finns planlagda program med kulturella aktiviteter varje vecka som till exempel sång och musik samt högläsning. Enheten har öppet alla dagar samt en kväll per vecka. Under sommaren har det utöver de vanliga aktiviteterna bland annat arrangerats utflykt till Jungfrusund, bjudits in till grillning på gården och en trubadur har underhållit. Som ett gott exempel kan nämnas att Älvsjöträffen även under sommarperioden haft öppet alla dagar.

Inom Solberga vård- och omsorgsboende finns aktivitetsansvariga på varje enhet. Folkparken, som är en gemensam lokal för olika typer av arrangemang för de boende, har verksamhet varje torsdag och får på helgerna besök på boendet av ungdomar via företaget "ung omsorg" som genomför olika aktiviteter med de boende

Alla fritidsaktiviteter är individuellt anpassade för varje brukare inom LSS och hänsyn tas till önskemål och förutsättningar. Det kan till exempel handla om att åka till Fryshuset och dansa, sinnesstimulering på Lagunen, innebandy, ridning, gympa m.m. Som ett gott exempel kan nämnas att alla brukare som så önskar har varit på semester med stöd av personal. Resorna har bland annat gått till olika medelhavsländer, Köpenhamn, Blekinge och Gotland respektive semesteraktiviteter i Stockholmsområdet.

Som ett gott exempel kan nämnas att Rondellen inom socialpsykiatri under hela sommaren anordnat utflykter en gång i veckan. Till dessa har även personer som saknar biståndsbedömning varit välkomna att delta. Några av utflyktsmålen har varit Trosa, Gröna Lund, ridtur med islandshästar, fisketur och picknickar på fina platser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet till viss del uppnåtts. Nämndens mål och indikatorer har uppnåtts då resultaten har förbättrats jämfört med föregående år. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Särskilt fokus under året har varit den äldres möjlighet till delaktighet, utevistelser, vällagad mat och möjlighet till social gemenskap. Kontinuitet är ett annat område som prioriterats för att öka tryggheten för den enskilde. Stadsdelsförvaltningen ansökte om cirka 9,3 mnkr i stimulansmedel för utökad bemanning och erhöll 1,9 mnkr. Dessa medel har främst använts till att erbjuda heltidsanställningar till medarbetare som är ofrivilligt deltidsanställda samt till viss kompetensförstärkning.

En upphandling av interna trygghetslarm till Älvsjö servicehus, Kristallgårdens vård- och omsorgsboende samt Solberga vård- och omsorgsboende har genomförts. Då leverantören inte uppfyllt kraven i avtalet har förvaltningen i samråd med juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret hävt avtalet. En ny upphandling kommer att ske i samverkan med Hägersten - Liljeholmens stadsdelsförvaltning.

För utförare inom äldreomsorgen har utbildningsinsatser genomförts gällande kvalitetsregistret för beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdom (BPSD), anhörigstödsutbildning, ABC-demens, vårdhygien med mera. Flera medarbetare har även gått utbildning till undersköterska och även SFI- utbildning har erbjudits. Under året har Älvsjö haft ett samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning avseende tillgång till dietist.

Under hösten har utbildningar arrangerats, i samverkan med Äldrecentrum, i teambaserat arbetssätt. Syftet var att ge kunskap om hur ett systematiskt och multiprofessionellt teamarbete kan bidra till verksamhetens kvalitetsutveckling och personcentrerad vård och omsorg.

Under projektet för ”Införandet av nytt dokumentationssystem för hälso och sjukvård samt införande av internationell klassifikation av funktionshinder och hälsa (ICF)” har flera aktiviteter genomförts för att stödja utvecklingen av en hälso- och sjukvårdsdokumentation. Exempel på aktiviteter är de obligatoriska heldagsutbildningar för legitimerad personal och ansvariga chefer som genomfördes under året med syftet att öka förståelsen för vad är ICF, klassificering, kodning och bedömning enligt modellen. Hälso- och sjukvårdsdokumentationen enligt ICF har under året utvärderats. Resultatet visade att dokumentationen med klassificering, kodning och bedömning enligt ICF har ökat. Som ett gott exempel kan nämnas att 93 procent av de granskade texterna var knutna till en ICF kod.

Projektet Dig-IT har fortlöpt enligt plan. Medarbetarna inom äldreomsorgen ingår i det stadsövergripande projektet som drivs av äldreförvaltningen och som ska öka medarbetarnas kunskaper inom IT-området. Projektets inledande fas, att genomföra tre workshops, har slutförts hos utförarna. Målet med den inledande fasen var att inventera kompetens och samtliga medarbetare skulle medverka. Nästa steg har omfattat olika typer av utbildningsinsatser med utgångspunkt utifrån personalens behov och kompetens. Varje enhet har egna ombud som leder arbete på respektive verksamhet/avdelning. Projektet stöds av Europeiska socialfonden och kommer att pågå under tre år.

Trygg ålderdom – Seniorcenter

Älvsjö seniorcenter är ett kluster av olika insatser för äldre. Älvsjöträffen, Älvsjö hemtjänst, Älvsjö servicehus, Kristallgårdens vård och omsorgsboende samt restaurang bildar tillsammans stadsdelsförvaltningens seniorcenter. Målsättningen är att äldre ska ha möjlighet till trygga insatser med utgångspunkt i äldreomsorgens värdegrund. Seniorcentret möjliggör för Älvsjö äldre att ta del av utbudet.

Älvsjöträffens - social mötesplats

Älvsjöträffen är en öppen och förebyggande verksamhet som erbjuder olika former av sociala och kulturella aktiviteter. Aktiviteter som erbjudits under året är bland annat gymnastikgrupp, vävning, läsgrupp, soppluncher, grillning samt pub och kaffestuga under kvällstid. Programmen anpassas fortlöpande för att locka fler äldre till att delta i en social gemenskap. Som ett gott exempel kan nämnas att verksamheten har varit öppen under årets alla dagar och under sommaren genomfördes flera aktiviteter och utflykter. För verksamheten har konsuppladad statistik inhämtats och analyserats. Av denna statistik framkommer att verksamheten erbjudit aktiviteter som tilltalat både män och kvinnor.

Av stimulansmedlen har Älvsjöträffen fått 0,4 mnkr till ökad bemanning. Dessa medel har

använts för att öka möjligheten till att erbjuda fler aktiviteter under dagar, kvällar och helger.

Enheten för äldre (beställarenheten)

Utredningar utförs i enlighet med gällande lagstiftning samt stadens riktlinjer. För att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i utredningarna används standardiserade bedömnings- och utredningsinstrument. Biståndshandläggarna strävar efter att den enskilde är delaktig i de utredningar som rör dem samt i utformningen av de insatser som beviljas. Beviljade insatser syftar till att öka den enskildes förutsättningar för ett självständigt liv. Samtliga insatser har följts upp regelbundet för att säkerställa att de utförs i enlighet med uppsatta mål.

Enheten arbetar kontinuerligt med kontroller, bland annat av hemtjänstutförare som har en hög utförandegrad. I våras genomfördes kontroll av en större aktör varvid enheten för äldre erhöll 1,8 mnkr i återkrav för felaktig debitering.

Arbetet med det lokala samverkansavtalet med Stockholms läns landsting för personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt har fortsatt. Enheten för äldre har erhållit projektmedel på 440 tkr kronor som möjliggjort fortsatta utbildning för att utveckla kompetens inom området demens, implementera arbetssätt och utveckla den individuella behovsbedömningen av demenssjuka personer. Medlen har använts till planeringsdagar samt föreläsningar av Silviasystrar. Under perioden har utbildning i motiverande samtal (MI) genomförts för samtliga handläggare. Handläggarna har gjort studiebesök på minnesmottagningen.

Som ett gott exempel kan nämnas att enheten har utvecklat nya arbetsmetoder och egenkontroll för att kvalitetssäkra handläggningen.

Älvsjö hemtjänst

Organisationen av hemtjänsten i Älvsjö som nu varit i drift under ett drygt år är fortfarande i en uppbyggnadsfas och växer i den takt nya brukare väljer den. Vid årsskiftet hade 100 brukare valt egen region, vilket innebär att verksamheten nu är en av de största utförarna inom stadsdelen. Enheten har arbetat intensivt med att höja sin utförandegrad, anpassat bemanning efter beställningar, men vissa merkostnader framförallt på kvällar och helger finns fortfarande. Detta gör att enheten haft svårigheter att uppnå en ekonomi i balans.

Under året har Älvsjö haft ett samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning gällande natt- och larminsatser inom hemtjänsten. Detta kommer även att fortsätta under nästa år.

Älvsjö hemtjänst har under året arbetat med etik och bemötandefrågor, utvecklat ledningssystemet samt den sociala dokumentationen.

Av stimulansmedlen har Älvsjö hemtjänst fått 0,1 mnkr till ökad bemanning vilket används till att erbjuda medarbetare ökad tjänstgöringsgrad samt till viss kompetensförstärkning.

Älvsjö servicehus

Älvsjö servicehus har under året arbetat med etik och bemötandefrågor. Servicehuset har även arbetat med reflektionsgrupper. Målet med reflektionsgrupperna är att de boende ska känna trygghet, välbefinnande och delaktighet.

De stimulansmedel (0,2 mnkr) som tillförts har använts till att erbjuda medarbetare som varit ofrivilligt deltidsanställda heltidstjänster.

Solberga vård- och omsorgsboende

För att möta kraven på en effektiv organisation har ledningsorganisationen på Solberga vård- och omsorgsboende förtydligats. Inom området mat och måltidsmiljö har verksamheten arbetat med matråd, samverkat med matleverantören ISS samt arrangerat olika typer av utbildningar. Verksamheten samarbetar med företaget "ung omsorg" som arrangerar olika aktiviteter för de boende. Arbetet för att öka registrering i kvalitetsregister har intensifierats med att utveckla mat och måltidsmiljö, boendemiljö och aktiviteter/utevistelse har resulterat i bättre resultat i årets brukarundersökning.

Under året har Solberga vård- och omsorgsboende haft ett samarbete med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning avseende tillgång till dietist.

Enheten har under perioder haft en låg beläggning vilket har påverkat ekonomin negativt. Åtgärder för att anpassa resurser utifrån behov har genomförts genom bl.a. schemaförändringar.

Solberga vård- och omsorgsboende har erhållit cirka 1,2 mnkr av stimulansmedlen för utökad bemanning. De medarbetare som är ofrivilligt deltidsanställda har prioriterats och erbjudits heltidstjänster.

Omstrukturering av Kristallgården

Lokalerna för korttidsboendet på Kristallgården har sagts upp och Micasa tog över lokalerna 1 december 2016 och detta resulterade i att lokalerna nu kan användas för andra målgrupper inom staden. Antalet vårdplatser på Kristallgården har reducerats från 61 platser till 53. Detta har skett genom att omvandla fem vård- och omsorgsplatser till korttidsplatser och antalet korttidsplatser har minskats med tre.

Stadsdelsnämnden har rekommenderat äldrenämnden att förlänga avtalet med ytterligare två år, från och med 1 november 2017 till och med 31 oktober 2019. I olika uppföljningar har vissa brister och utvecklingsmöjligheter påvisats. Vardagas ledning visar en vilja att åtgärda brister och utveckla verksamheten. Vidare har Vardaga klargjort att de är beredda att i dialog med stadsdelsförvaltningen höja grundbemanningen och se över överlappningstiderna.

Förvaltningen kommer att genomföra fler verksamhetsbesök och anordna fler möten med entreprenören för att säkerställa att bristerna åtgärdas under 2017.

Anhörigstöd och förebyggande arbete

Anhörigkonsulenterna har vänt sig till anhöriga och närstående till äldre. Målet är att ge anhöriga stöd, kunskap och information för att förebygga ohälsa. Älvsjö stadsdelsförvaltning har samarbetat med Hägersten-Liljeholmen om stöd via anhörigkonsulenterna. Under året har enskilda stödsamtal, vägledning och stöd i kontakten med socialtjänsten och andra myndigheter genomförts. Anhöriggrupper har genomförts och ett lokalt nätverk inom området anhöriga och psykisk hälsa har startats.

Syn- och hörselkonsulenten har erbjudit stöd både genom telefonkontakt och hembesök.

Förvaltningens "vaktmästarservice" har erbjudit avgiftsfri hjälp med vardagssysslor till personer som är 75 år och äldre. Insatser som är mest utförda är hjälp med belysning, sätta upp och ta ner gardiner samt hjälp med att bära saker.

Under höstterminen genomförde enheten för äldre uppsökande verksamhet för samtliga älvsjöbor som är 80 år och äldre som ej har någon biståndsbedömd insats. Det resulterade i ett

större informationsmöte där bland annat anhängkonsulenterna samt syn -och hörselinstruktören deltog. Medborgare som är 75 år och äldre och som hade trygghetslarm och/eller hemtjänst fick gratis broddar i syfte om att öka trygghet och förebygga fallolyckor. 540 stycken broddar delades ut.

Uppföljningar/utveckling

Under året har Älvsjö stadsdelsförvaltning ansvarat för 21 verksamhetsuppföljningar. Uppföljningar har skett på åtta vård- och omsorgsboenden, ett servicehus, en dagverksamhet och elva hemtjänstenheter. Syftet är att följa upp att ramavtal och överenskommelser följs samt att ge stöd till utförarna i deras kvalitetsarbete. Uppföljningar har skett både inom stadsdelens område men även på enheter belägna på annan ort.

Bedömningen var att uppföljda verksamheter uppfyllde ställda krav för god omsorg inom ramen för uppföljningen. Några brister samt utvecklingsområden identifierades; att vissa lokala rutiner saknades och vissa rutiner behövde tydliggöras samt att den sociala dokumentationen behövde utvecklas. Flertalet hemtjänstutförare uppfyllde inte kompetenskravet utifrån kontraktet och kommer att följas upp av äldreförvaltningen.

Resultaten från årets brukarundersökning visar att majoriteten av indikatorer har förbättrats jämfört med förra året men varierar mellan utförarna. Andel nöjda omsorgstagare avseende biståndsbedömd dagverksamhet och vård- och omsorgsboende är högre inom egenregin än för de privata utförarna. De privata utförarnas resultat har därmed haft negativ effekt på måluppfyllelsen.

Stadsdelsförvaltningen har bjudit in till dialogmöten med hemtjänstutförare samt utförare inom vård- och omsorgsboenden som verkar inom Älvsjö stadsdelsområde. Temat för dialogmötet med hemtjänstutförare var brukares delaktighet och att sprida goda exempel. Temat för dialogmötet med vård- och omsorgsboendena var mat och måltidsmiljö. Äldrecentrum bjöds in som föreläsare för att gå igenom sin observationsmetod gällande mat och måltider, vilket var uppskattat. En fokusgrupp med brukare och brukarföreträdare som erhåller hemtjänst har genomförts. Resultatet har återkopplats och presenterats under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård och omsorgsboende	100 %	100 %	100 %	95,96 %	95 %	95 %	2016
  Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	88 %	89 %	88 %	100 %	95 %	95 %	2016
Analys							
Andelen nöjda brukare har jämfört med 2015 års brukarundersökningar minskat. Solbergas dagvård har uppnått ett högre resultat än staden i övrigt (90 %) men har försämrat sitt resultat jämfört med förra året (100 %).							
  Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	82 %			81 %	86 %	86 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period	
Analys								
Andelen nöjda äldre som har insatser i form av hemtjänst i ordinärt boende har ökat med 1%. Resultaten mellan enheterna varierar. Det gemensamma resultatet för Stockholm stad var 84 %. För att förbättra kvaliteten i insatserna kommer förvaltningen att fortsätta föra dialog med de största hemtjänstutförarna i Älvsjö.								
  ♀	Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	80 %	88 %	77 %	78 %	85 %	85 %	2016
Analys								
Resultatet varierar mellan 80-95 % nöjda brukare. Solberga vård- och omsorgsboende har 91 % nöjdhetsgrad och når därmed uppsatt mål.								
 	Kontinuitet i omsorgen - hemtjänst i ordinärt boende	8,6			5,5	10	Maximalt 10 personer	2016
  ♀	Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	61 %	73 %	55 %	62 %	70 %	70 %	2016
Analys								
Solberga vård- och omsorgsboende når målet i och med att 77 % anser att måltiderna är en trevlig stund på dagen. Fortsatt dialog med övriga utförare - angående mat och måltider kommer att ske under nästa år.								
  ♀	Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	83 %	87 %	81 %	82 %	85 %	85 %	2016
Analys								
Förvaltningen kommer att fortsätta sin dialog med utförarna och diskutera resultaten från brukarundersökningarna. Fokusgrupp kommer att genomföras med brukare för att identifiera utvecklingsområden och goda exempel.								
  ♀	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	78 %	81 %	76 %	71 %	84 %	84 %	2016
Analys								
Resultatet har förbättrats med 7 % jämfört med förra årets mätning. Under 2017 kommer trygghet vara ett fokusområde inom egen region.								
  ♀	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	82 %	81 %	83 %	92 %	90 %	90 %	2016
Analys								
Solberga vård- och omsorgsboende har ett resultat på 87 %. Under 2017 kommer trygghet vara ett fokusområde inom egen region. Frågan i brukarenkäten är dock otydlig (dubbeltydig) och kan ha påverkat resultatet.								

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Stadsdelsnämnderna ska ta fram rutiner för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras	2016-01-01	2016-12-31	

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen	2016-01-01	2016-12-31	
	 Äldrenämnden får i uppdrag, att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnderna, Micasa AB och servicenämnden fastlägga en strategi för trygghetslarm i särskilt boende, inklusive ansvar för upphandling av dessa larm	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

1. Äldreomsorgen uppnår god kvalitet och trygghet genom en helhetssyn som bygger på kontinuitet och delaktighet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Andel personer som får en daglig utevistelse ökar (vård och omsorgsboende)
- Andelen nöjda omsorgstagare ökar (vård- och omsorgsboende)
- Omsorgstagares upplevelse av trygghet med hemtjänst ökar (ordinärt boende- äldreomsorg)
- Andelen som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen ökar (vård- och omsorgsboende)
- Aktiviteterna är genomförda

Analys

Inom flera områden har det förväntade resultatet uppnåtts. Jämfört med resultaten från föregående års brukarundersökning ses en positiv utveckling.

Brucarundersökning 2016

En brukarundersökning har genomförts under året. Brukarundersökningen vänder sig till personer som har olika typer av insatser i form av stöd och/eller service. Enkäten berör frågor om till exempel bemötande, möjlighet till inflytande och information.

Resultat, hemtjänst:

I Älvsjö svarade 267 personer med hemtjänstinsatser på brukarenkäten, vilket är 63,1 procent av de tillfrågade. En större andel kvinnor (66 procent) än män (34 procent) har besvarat årets enkät. Inom hemtjänsten anser brukarna att de får bra bemötande (95 procent) och känner förtroende (87 procent) för personalen.

Utvecklingsområden:

- brukarens upplevelse av att kunna påverka vid vilka tider hjälpen ska ges
- information från personal om tillfälliga förändringar
- flertalet äldre besväras av ensamhet (58 procent)

Resultat, särskilt boende:

Från särskilt boende svarade 58 personer vilket är 58,6 procent av de tillfrågade. En större andel kvinnor (71 procent) än män (29 procent) har besvarat årets enkät. Inom särskilt boende

anser brukarna att de får bra bemötande från personalen (91 procent) och känner sig trygg på sitt äldreboende (82 procent).

Utvecklingsområden:

- information från personal om tillfälliga förändringar
- veta vart man vänder sig med synpunkter och klagomål
- flertalet äldre besvärar av ensamhet (69 procent)

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Anhöriga till boende på vård- och omsorgsboende (egen regi) och personer med hemtjänst (egen regi) har fått information om möjligheten att få stöd från anhörigkonsulent	2016-01-01	2016-12-31	
	Arbetsmetoder ses över inom egenregi för att därigenom uppnå ökad kontinuitet	2016-01-01	2016-12-31	
	Boende i vård- och omsorgsboende (egen regi) bedöms för fallrisk, risk för trycksår och undernäring, inom två veckor efter inflyttning	2014-01-01	2016-12-30	
	Fortsatt arbete med de individuella genomförandeplanerna i syfte att öka brukarnas möjlighet att påverka planering av insatserna	2016-01-01	2016-12-31	
	Nämnden genomför dialogmöten med de största hemtjänstutförarna i Älvsjö	2014-01-01	2016-12-31	
	Verksamheterna inom äldreomsorgen ska utveckla kvalitén vid måltidssituationerna	2015-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

2. Anhöriga och närstående erbjuds stöd som underlättar deras situation

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorn uppnås

Analys

Inom flera områden pågår arbete för att identifiera anhörigas behov av stöd. Anhöriga och närstående informeras om anhörigstöd, fixatjänst samt syn- och hörselinstruktör. Anhörigstöd sker i samarbete med Hägersten-Liljeholmen. Indikatorns resultatet bygger på mätning vårterminen 2016.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel anhöriga som är nöjda med det stöd de får i anhöriggrupper	100 %			100 %	85 %		2016

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås genom att samtliga fem KF-mål för verksamhetsområdena är helt uppfyllda. Av totalt fem indikatorer har fyra uppfyllts helt. Samtliga åtta aktiviteter har avslutats och genomförts.

Stadsdelsnämndens arbete för ett klimatsmart Stockholm utgår från stadens miljöprogram. Stadsdelsnämnden bidrar till arbetet genom att minska på energianvändningen i verksamheterna göra klimatinvesteringar som inköp av värmepump och energisnåla vitvaror samt inköp av två elcyklar för att erbjuda mer hållbara sätt för transporter. De flesta av förskolepersonalen har gått Kemikaliecentrums webbutbildning i kemikaliesmart förskola. Förskolorna har även börjat rensa ut plaster och lekmaterial både i kök och i lärmiljöer.

Samtliga verksamheter uppmanas även att köpa endast ekologiska livsmedel samt minska användningen av engångsartiklar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Indikatorn har uppnåtts.

Fyra förskolor deltar i Sisabs projekt *Energiagenterna* och detta har inneburit att barnen och även deras föräldrar har fått ökad förståelse för att vara sparsamma med våra resurser vatten och el.

Två luftvärmepumpar har installerats i parkleken Kristallen för klimatinvesteringsmedel. Lokalerna värmdes tidigare upp med direktverkande el. Värmepumparna ska leda till att energiförbrukningen minskar och lokalerna får en bättre inomhustemperatur.

Klimatinvesteringsmedel har även använts för att byta ut äldre vitvaror mot nya energisnålare på gruppbestäderna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)	0,98 GWh				0,99 GWh	1 880 GWh	2016

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås.

Beställarenheterna inom verksamhetsområdet äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri har ett miljöperspektiv i det dagliga arbetet genom att handläggarna reser med kommunala färdmedel alternativt cyklar till hembesök och vårdplaneringar med mera. Det gäller även för flera andra verksamheter.

Förvaltningen har fyra tjänstebilar. Dessa är klassade som miljöbilar, men förvaltningen har inte någon elbil. Två elcyklar har under året införskaffats till hemtjänsten respektive huvudkontoret, för att minska behovet av biltransporter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elbilar	0 %			0 %	0 %	14 %	VB 2016

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Stadsdelsnämnderna ska medverka till att skapa fullvärdiga cykel- pendlingsstråk samt att med trafiknämnden utreda hur medel för investeringar och reinvesteringar av huvudstråken för cykel som ligger inom stadsdelarnas ansvar ska finansieras och byggas	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Aktiviteterna är genomförda.

Förskolorna arbetar aktivt med källsortering och flertalet förskolor använder återvinningsmaterial i sina pedagogiska lärmiljöer. Detta ger barnen större möjligheter att utforska och använda det på ett mångsidigt sätt, till exempel tillverka egna leksaker. Förskolorna har även arbetat med Kapten Reko - ett undersökande arbete kring matens förvaring och hållbarhet genom ledorden titta, lukta och smaka i samarbete med konsumentföreningen.

De flesta förskolor deltar i skräpplockardagarna. Barnen diskuterar och reflekterar över kretsloppet och kommer fram till att vi människor påverkar och är en del av miljön. Två förskolor är Grön Flagga-certifierade och flera arbetar aktivt för att bli det.

På förvaltningskontoret arbetar beställarenheterna för att fler dokument ska skrivas ut dubbelsidigt. I stadens tävling om vilken förvaltning eller bolag som har störst andel hämtställen med matavfallsinsamling kom Älvsjö på fjärde plats med 67 procent.

Odlingsmöjligheter för boende finns på flera bostadsgårdar i Solberga. Under sommaren erbjöd förvaltningen odlingslådor i Prästgårdsparken och i parkleken Kristallen. Arbetet med utökade odlingsytor för Viktoriaparkens odlingsförening pågår.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa goda möjligheter till stadsodling i Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
	Stadsdelsnämnderna ska involveras i programmet för avfallshantering i stadens offentliga rum	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giffri

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och två av indikatorerna har uppnåtts. En indikator har inte uppnåtts. Aktiviteterna har genomförts.

De flesta av förskolornas personal har gått Kemikaliecentrums webbutbildning i kemikaliesmart förskola och målet är att nå nivå 1 i *Vägledning för kemikaliesmart förskola*. Förskolorna har börjat rensa ut plaster och lekmaterial både i kök och i lärmiljöer. Några förskolor har även upprättat handlingsplaner. Ytterligare material behöver bytas ut, exempelvis sovmandrasser och köksgeråd för att få en kemikaliesmart förskola.

Verksamheterna har fortsatt arbetet med att öka andelen ekologiska livsmedel. Förskolornas kökspersonal samarbetar inom enheterna och har bland annat gått fortbildning om klimatsmart och ekologisk mat. Vegetarisk mat serveras på flera förskolor och matsvinnet har minskat.

Upprustning av parkleken Kristallen är den enda anläggningsentreprenad som har avslutats under året. Eftersom den påbörjades innan indikatorn om byggvarubedömning infördes, har det indikatorsmålet inte uppnåtts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	50 %				50 %	50 %	2016
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB)	0 %				100 %	40 %	2016

Analys

Indikatorn avser avslutade bygg- och anläggningsentreprenader. Upprustningen av parkleken Kristallen avslutades 2016, men påbörjades innan denna indikator infördes.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden av totalt inköpta måltider och livsmedel.	36,05				35 %	35 %	2016

Nämndmål:

Älvsjös verksamheter är klimat- och miljöanpassade

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås

Analys

Se beskrivning under KF-mål 2.5.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	All personal på förskolorna ska delta i webbutbildning för kemikaliesmart förskola	2016-05-03	2016-12-31	
	Installation av luftvärmepumpar i parkleken Kristallen för att minska energiförbrukningen	2016-05-03	2016-12-31	
	Utbyte av gamla vitvaror på gruppbestäderna för att minska energiförbrukningen	2016-05-03	2016-12-31	
	Verksamheterna ska källsortera sitt avfall.	2016-08-16	2016-12-31	
	Verksamheterna ska undvika engångsmaterial som platsbestick, papperstallriker m.m, samt planera matinköpen för att undvika matsvinn	2016-08-16	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Vid planeringen av de nya förskolorna och gruppbestäderna i Älvsjö är en god inomhusmiljö en viktig fråga. Ansvaret för detta vilar dock i första hand på fastighetsägaren. Förvaltningen har installerat en luftvärmepump i parkleken Kristallen som förutom att minska elförbrukningen, även förbättrar inomhusklimatet. Förvaltningen planerar även att beställa en mätning av luftkvaliteten på förvaltningskontoret. När det gäller förskolor har förvaltningen följt upp de inspektioner som miljöförvaltningen gjort av radon och buller och uppmanat Sisab att vid behov vidta åtgärder.

Nämndmål:

Rapportering görs direkt under KF:s mål för verksamhetsområdet.

 Uppfylls helt

Analys

Se beskrivning under KF-mål 2.6.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås med kostnadseffektiva verksamheter och en god prognossäkerhet. Samtliga två KF-mål för verksamhetsområdet är helt uppfyllda. Av totalt tio indikatorer, har nio uppfyllts helt. Samtliga fem aktiviteter har avslutats.

Andelen personer som har ekonomiskt bistånd liksom andelen vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska, vilket framgår av indikatorerna. Även andelen bidragshushåll har minskat ytterligare. Stadsdelsnämnden har även aktivt bedrivit ett arbete för att öka andelen unga och unga vuxna som arbetar eller studerar.

Stadsdelsnämnden visar ett överskott med 0,5 mnkr före resultatdispositioner och 0,2 mnkr efter. Större överskott visas för nämnd- och förvaltningsadministration och förskola. Större underskott visas för äldreomsorgen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och samtliga indikatorer förutom en har uppnåtts. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Andelen personer som har ekonomiskt bistånd liksom andelen vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska, vilket framgår av indikatorerna. Även andelen bidragshushåll har minskat ytterligare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,03 %	1,1 %	0,96 %	0,95 %	1,1 %	1,9 %	VB 2016
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,64 %	0,63 %	0,64 %	0,72 %	0,8 %	1,2 %	VB 2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar 	3 st	0 st	3 st		5 st	750	VB 2016
Analys							
Det har varit svårt att matcha lämpliga aspiranter till de kommunala visstidsanställningar som Älvsjö ställt till förfogande. De aspiranter som är aktuella har allt större behov av stöd.							
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar 	5 st	1 st	4 st	4 st	5 st	500 st	VB 2016
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	80				80 st	10 000 st	2016
  Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	8				5 st	800 st	VB 2016
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi 	80 st			93 st	60 st	8000 st	2016

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med Stockholm Business Region, inom ramen för samarbetet med Start-up Stockholm, samt stadsdelsnämnderna utveckla möjligheten för unga stockholmare att driva sommarlovsföretag inom ramen för feriejobb.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadens nämnder och bolag utveckla ett utbud av platser för kommunala visstidsanställningar som motsvarar behoven hos aspiranterna. Stadens nämnder och bolag ska medverka i arbetet med att bereda platser för visstidsanställda.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utveckla metoder och insatser för att stödja Jobbtorgsaspiranter med psykosocial problematik. Under året skall ett centrum för särskilt stöd inrättas.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Arbetsmarknadsnämnden ska utöka den uppsökande verksamheten riktad till arbetslösa unga upp till 29 år i samråd med stadsdelsnämnderna samt övriga berörda nämnder, bolag och externa aktörer. En utredning och ett handlingsprogram för att bryta ungas utanförskap i Stockholm ska tas fram i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden och övriga berörda nämnder	2016-01-01	2016-12-31	
	 Äldrenämnden ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra det möjligt för elever på omsorgsprogrammet och omsorgscollege att få feriejobb i stadens äldreomsorg.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Fler invånare i Älvsjö är självförsörjande

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdena för indikatorerna uppnås

Analys

Andelen personer som har ekonomiskt bistånd liksom andelen vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska, vilket framgår av indikatorerna. Även andelen bidragshushåll har minskat ytterligare och var i genomsnitt 157 per månad år 2016 jämfört med 164 år 2015. Kostnaderna för försörjningsstöd har också minskat och var i genomsnitt 1285 tkr per månad år 2016 jämfört med 1315 tkr år 2015.

Fler personer, jämfört med 2015, har påbörjat arbete eller studier. Arbetet med arbets-/förändringsplaner har utvecklats och arbetet med feriejobben och kommunala visstidsanställningar har gått som planerat. En socialsekreterare har deltagit i socialförvaltningens projekt om barnperspektiv i arbetet med försörjningsstöd som startade i april 2015 och pågått även under 2016. Vuxenenheten har formulerat en handlingsplan för implementeringen och har under hösten bjudit in en barnrättsjurist för att få mer kunskap om barnkonventionen. Den statliga Delegationen för unga till arbete (DUA) ska främja statlig och kommunal samverkan för att få fler unga i arbete. Ett arbete pågår med att ta fram en samverkansrutin mellan Arbetsförmedlingen, Jobbtorg och stadsdelsförvaltningarna i söderort. Jobbtorg unga ska arbeta med alla arbetslösa unga 20-29 år, som bor i stadsdelen. Två ungdomskonsulenter kommer att arbeta riktat mot denna grupp. De personer som arbetar på Jobbtorg unga med det kommunala aktivitetsansvaret (uppföljning av de personer som hoppar av gymnasiet) har haft mottagningstider i förvaltningens medborgarkontor.

Stockholms stad har gått med i ett samordningsförbund (Finsam) tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Stockholms läns landsting. Målgruppen är personer 16-64 år, som har behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Förvaltningen deltar i den lokala samverkansgruppen för södra Stockholm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och indikatorerna har uppnåtts.

Stadsdelsnämnden visar ett överskott med 0,5 mnkr före resultatdispositioner och 0,2 mnkr efter. Större överskott visas för nämnd- och förvaltningsadministration och förskola. Större underskott visas för äldreomsorgen.

Prognossäkerheten har för nämnden totalt varit god under året och samtliga enheter har

genomfört risk- och väsentlighetsanalyser och har en god intern kontroll. Prognosavvikelsen jämfört med tertialrapport 2 är 0,7 procent.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,97 %			99,95 %	100 %	100 %	VB 2016
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	99,9 %			99,2 %	100 %	100 %	VB 2016
  Nämndens prognossäkerhet T2	1 %			0 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2016

Nämndmål:

Älvsjö stadsdelsnämnds ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås

Analys

Stadsdelsnämnden visar för 2016 ett överskott med 0,5 mnkr före resultatdispositioner och 0,2 mnkr efter. Större överskott visas för nämnd- och förvaltningsadministration och förskola. Större underskott visas för äldreomsorgen. Alla enheter har genomfört risk- och väsentlighetsanalyser och har en fungerande intern kontroll.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås. Sex av åtta KF-mål för verksamhetsområdena är helt uppfyllda. Av totalt 24 indikatorer, har 10 uppfyllts helt, 10 delvis och 4 kunde inte mätas. Av 28 aktiviteter, har 26 avslutats och genomförts och två är avvikande.

Stadsdelsnämnden har arbetat för ett demokratiskt hållbart Stockholm genom att utveckla och utöka invånarnas möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter inom stadsdelsområdets verksamheter och värna för de mänskliga rättigheterna. Inom ramen för arbetet med jämställdhetsintegrering har nämnden tagit fram analysstöd för att belysa jämställdhetsperspektivet i tjänsteutlåtanden och analysera statistik utifrån ett könsperspektiv. Barnperspektivet tas alltid i beaktan vid utredningar som berör barn.

Antalet medarbetare har ökat under året. Kompetensförsörjning, arbetsmiljö och rehabilitering har varit i fokus med en rad olika aktiviteter. Sjukfrånvaron har ökat.

Verksamhetsuppföljningar och fokusgrupper visar att verksamheterna inom funktionsnedsättning har god kvalitet och ger en god omsorg. Resultaten från årets brukarundersökning visar att majoriteten av indikatorer har förbättrats jämfört med förra året.

Ett lokalt utvecklingsprogram för Älvsjö stadsdelsnämnd har tagits fram för att minska skillnaderna i stadsdelsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Som ett led i nämndens arbete med jämställdhetsintegrering i verksamheten och arbetet med att göra jämställdhetsaspekten till en självklar del av beslutsprocessen, har nämnden under 2016 tagit fram anvisningar för hur jämställdhetsperspektivet ska synliggöras i tjänsteutlåtanden. Sedan maj 2016 har perspektivet ingått i ett övervägande antal tjänsteutlåtanden med en formulering om förvaltningens förslag till beslut bedöms vara eller inte vara neutralt ur jämställdhetssynpunkt. Nämnden avser att fortsätta att utveckla rutinerna och användandet av jämställdhetsperspektivet i tjänsteutlåtanden under 2017.

På ett Chefsforum under hösten deltog samtliga förvaltningens chefer i en föreläsning om jämställdhetsintegrering som ett led i att stärka deras kunskap och medvetenhet om jämställdhetsaspekterna i verksamhetsutveckling och uppföljning.

För Älvsjöträffen har könsuppdelad statistik inhämtats och analyserats. Av denna statistik framkommer att verksamheten erbjuder aktiviteter som tilltalat både män och kvinnor.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska mäta och analysera den statistik som relaterar till individer uppdelad efter kön	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning utifrån kön	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och indikatorerna har delvis uppnåtts. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Antalet medarbetare har ökat under året då verksamheterna växer. I december 2016 hade förvaltningen totalt 669 månadsavlönade medarbetare, varav 622 tillsvidareanställda och 47 tidsbegränsat anställda. Det är en ökning i jämförelse med december 2015 då det totala antalet

medarbetare var 650.

Antalet chefer är totalt 29 stycken. Andelen kvinnliga chefer har ökat från 72 procent till 86 procent, vilket också är den könsfördelning förvaltningen har bland medarbetare.

Andelen utrikesfödda medarbetare har ökat i förvaltningen och utgör nu 35 procent av det totala antalet anställda, mot 32 procent föregående år. Bland männen är andelen 46 procent och bland kvinnor är det 33 procent. Andelen utrikesfödda medarbetare är högre i Älvsjö stadsdelsförvaltning än i Stockholms stad som helhet där siffran är 29 procent.

Medelåldern bland chefer och medarbetare är 45 år och personalomsättningen 6,5 procent.

Arbetet med att minska antalet ofrivilliga deltidsanställningar i förvaltningen har pågått hela året. Vid 2016 års början hade förvaltningen 17 medarbetare som var ofrivilligt deltidsarbetande, den siffran är nu elva medarbetare, varav åtta kvinnor och tre män. Dessa arbetar som barnskötare, fritidsledare, vårdbiträden, undersköterskor, personliga assistenter och kökspersonal. Förvaltningen har tagit del av stimulansmedel från äldreförvaltningen för att på visstid erbjuda heltidsanställningar under året.

Korttidsfrånvaron i förvaltningen ligger kvar på samma nivå som förra året 2,5 procent. Däremot har den totala sjukfrånvaron ökat från 7,8 procent i december 2015 till 8,3 procent i december 2016. De flesta enheter inom stadsdelsförvaltningen visar på en ökad sjukfrånvaro i olika utsträckningar, vilket följer utvecklingen i övriga stadsdelsförvaltningar samt riket i stort. Det är de längre sjukskrivningarna som har ökat och såväl kort- som långtidssjukfrånvaron är högre bland kvinnor än män.

Samtliga chefer har arbetat med förebyggande och uppföljande åtgärder för att minska sjukfrånvaron under året och HR och företagshälsovården har givit stöd. När det gäller nyttjande av företagshälsovården så har 60 procent av tjänsterna handlat om rehabiliterande insatser, såsom konsultation och insatser från olika kompetenser på företagshälsovården och 40 procent om förebyggande insatser, då främst stödsamtal och dessa har ökat sedan 2015.

Löneöversynsprocessen genomfördes under våren och lönekartläggning under hösten. Nya lönekriterier har i samverkan med fackliga representanter tagits fram under hösten för både förskollärare och barnskötare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Aktivt Medskapandeindex				79	83	83	2016
Analys På grund av en ny upphandling har staden inte kunnat genomföra någon medarbetarundersökning under 2016. Arbetet har dock pågått under året med utvecklingsområden utifrån de resultat som varje enhet fick i början av 2016 utifrån tidigare medarbetarundersökning.							
 Index Bra arbetsgivare						fastställs 2016	2016
Analys Upphandling av en ny medarbetarenkät i staden under 2016 gör att det inte finns aktuella siffror att rapportera.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Index Psykosocial arbetsmiljö 						fastställs 2016	2016
Analys Upphandling av en ny medarbetarenkät i staden under 2016 gör att det inte finns aktuella siffror att rapportera.							
  Sjukfrånvaro 	8,3 %	6,2 %	8,6 %	7,8 %	7,5 %	tas fram av nämnden	VB 2016
Analys Den totala sjukfrånvaron har ökat under året och det är frånvaron för kvinnor som ökat, medan den totala sjukfrånvaron för män har minskat under året.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,5 %	2,4 %	2,6 %	2,49 %	2,4 %	tas fram av nämnden	VB 2016
Analys Korttidsfrånvaron för kvinnor har ökat medan den för män har minskat sedan tertial 2.							

Status	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsnämnderna ska erbjuda fler personer med funktionsnedsättning anställning i staden	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna ska sträva efter hög personalkontinuitet i beviljade hemtjänstinsatser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden har en inkluderande och bra arbetsmiljö, goda arbetsvillkor samt låg sjukfrånvaro

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås
- Aktiviteterna är genomförda

Analys

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöarbetet har varit i fokus under hela året med en rad olika aktiviteter. Förvaltningen har särskilt arbetat med förbättringar avseende arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare utifrån stadens modell för detta arbete. Förvaltningen har tagit fram en handlingsplan för att förbättra socialsekreterares och biståndsbedömares arbetssituation. Berörda medarbetare och chefer samt skyddsombud har varit delaktiga i processen.

Arbetsmiljöverket har inspekterat arbetsförhållandena för socialsekreterare på två av

förvaltningens enheter. Arbetsmiljöverket har lyft fram områden för förvaltningen att arbeta vidare med för att stärka de sociala och organisatoriska aspekterna av socialsekreterarnas arbetsmiljö.

Förvaltningen har också genomfört en översyn av årshjulet för arbetsmiljöarbetet, utbildning för cheferna i den nya arbetsmiljöföreskriften om social och organisatorisk arbetsmiljö, uppdaterat alkohol- och drogpolicy samt rutinerna för kränkande särbehandling och reviderat handlingsplanen mot hot och våld.

I systemet RISK har verksamheterna under året anmält tillbud, olycksfall och riskiakttagelser.

- Antalet tillbuds- och olycksfallsanmälningar som avser anställda har minskat jämfört med föregående år, 86 anmälningar, jämfört med 101 under 2015.
- Antalet olycksfall avser både anställda och brukare och har minskat väsentligt under året 68 anmälningar jämfört med 132 under 2015.
- Antalet anmälningar avseende hot och våld avser händelser mot både brukare och anställda och har ökat något under året, 46 anmälningar jämfört med 43 under 2015.

Under året har det skett en ökning av antalet mer allvarliga incidenter, 37 allvarliga incidenter att jämföra med 14 under 2015 och 9 mycket allvarliga incidenter, lika många som under 2015. Exempel på mycket allvarliga incidenter har varit elavbrott samt hot och våldshändelser.

Kompetensförsörjning

Det har skett ett flertal rekryteringar under året. Framst rör det sig om ersättningsrekryteringar för medarbetare som har valt att byta anställning inom eller utanför Stockholms stad, samt för medarbetare som gått i pension, sju personer under året. Ett mindre antal medarbetare har rekryterats i samband med utökning av tjänster. Under året utsågs tio legitimerade förskollärare i förvaltningen i en karriärsatsning kallad lärarlönelyftet som också innebar ett särskilt lönepåslag.

Under hösten har chefer fått utbildning i stadens nya rekryteringsverktyg. Det nya systemet stärker arbetet med kompetensbaserad rekrytering och motverkar diskriminering.

En utveckling av strukturen för introduktionsprogram för nya medarbetare till förvaltningen har arbetats fram. Förvaltningen genomförde också en förvaltningsövergripande introduktion under hösten med verksamhetsövergripande information och en uppskattad busstur.

Förvaltningen har genomfört olika chefsutvecklingsinsatser under året, både genom att ta del av de erbjudanden staden har, samt att i verksamhetschefernas och enhetschefernas ledningsgrupper arbeta med utveckling av ledarskapet och dess förutsättningar.

Förvaltningsledningen har också bjudit in till förvaltningsövergripande chefsträffar. Cheferna har under året inbjudits till sju frukostmöten för information och samtal om aktuella frågor, samt till fem chefsforum med fördjupning inom olika teman. Under året har chefsforum haft följande teman med både interna och externa samtalsledare och föreläsare; reflektion över ledarskapets möjligheter och drivkrafter, seminarium om ny arbetsmiljöföreskrift, workshop om medvetet arbetssätt för att förbättra chefernas arbetsituation, kunskap och perspektiv på jämställdhet och jämställdhetsintegrering samt diskussion om stadens vision, rapporten

Skillnadernas Stockholm och det lokala utvecklingsprogrammet för Älvsjö stadsdelsförvaltning.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Arbetsplatser som är generellt sett otillgängliga ska åtgärdas så att arbetsplatserna fungerar för medarbetare med olika typer av funktionsnedsättning	2013-01-01	2016-12-31	
✓	Följa upp enheternas arbete med stadens rehabiliteringsprocess	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Kartlägga förvaltningens rekryteringsprocess	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Ta fram en lönekartläggning och förvaltningsövergripande lönekriterier	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Tillbud, hot och våld, olycksfall samt arbetskada ska rapporteras i RISK	2015-01-01	2016-12-31	
✓	Ungdomar med funktionsnedsättningar ska särskilt uppmärksammas vid erbjudanden om feriejobb	2014-11-28	2016-12-31	
✓	Uppdatera förvaltningens introduktionsprogram	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och indikatorerna har uppnåtts. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Alla som kommer i kontakt med nämndens verksamheter bemöts lika och med respekt oavsett kön, könsidentitet, ålder, ursprung, etnicitet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Alla kommunala förskolor i Älvsjö arbetar efter sina årligen uppdaterade likabehandlingsplaner, som har diskrimineringslagstiftningen som grund. Flera medarbetare inom förskolan samt inom fält- och fritidsverksamheten har gått på utbildning eller kompetensutvecklingsinsatser gällande HBTQ, genus och normkritik. Samtliga medarbetare på Älvsjö servicehus, Älvsjö hemtjänst och Älvsjöträffen har ingått i reflektionsgrupper där olika etiska frågor diskuterats.

Förvaltningen arbetar även aktivt med att främja lika rättigheter och möjligheter för personer som tillhör minoriteter. Inom ramen för det finska förvaltningsområdet som staden ingår i, samarbetar nämnden med Skärholmens och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnder för att tillgodose minoritetsgruppens rättigheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	94 %				90	Öka	2016
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	89 %				85	Öka	2016
  Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering	95 %				90	Öka	2016
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	96 %					Öka	2016
Analys Inget årsmål är fastställt då det är en ny indikator från tertial 2 2016.							

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Fritidsledare ska erbjudas kompetensutveckling i genus, antirasism och mänskliga rättigheter	2016-01-01	2016-12-31	
	 Kommunstyrelsen ska skyndsamt genomföra en översyn i samråd med stadsdelsnämnderna, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt Stockholms stadshus AB i syfte att säkerställa en ändamålsenlig organisation, process, resursfördelning samt uppföljning för flyktingmottagandet.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska inventera och succesivt avlägsna exkluderande design inom nämndens ansvarsområde	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden och Micasa AB göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende och intressentboende med olika typer av språklig och/eller kulturell inriktning samt hbtq-inriktning	2016-01-01	2016-12-31	
	 Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla hbtq-kompetensen inom skolan och förskolan i samråd med kommunstyrelsens kansli för mänskliga rättigheter samt stadsdelsnämnderna.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter lever upp till de mänskliga rättigheterna och är fria från diskriminering

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås

Analys

Alla kommunala förskolor i Älvsjö arbetar efter sina årligen uppdaterade likabehandlingsplaner, som har diskrimineringslagstiftningen som grund. Med likabehandling menas att alla barn ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter. Det innebär dock inte att alla barn ska behandlas lika eftersom de är olika och har olika behov.

Som en del i demokratiuppdraget arbetar förskolan normkritiskt, antirasistiskt och motverkar stereotypa könsroller liksom diskriminering. Flera pedagoger har under våren gått på de tre utbildningarna med fördjupning inom HBTQ, genus och normmedvetenhet utifrån förskolans perspektiv.

Enheten för fritid har samarbetat med Johan Skytteskolans årskurs 8 under temat "sex och samlevnad" och med en rad olika föreläsare samt en teatergrupp. Tillsammans med "Män för jämställdhet" och deras projekt "En kommun fri från våld" har ett förändringsarbete inletts på Sjöängsskolan och Johan Skytteskolan kring normer, genus och mäns våld. Projektet fortgår under två år. Fritidsledarna har vid tre tillfällen genomfört kompetensutvecklingsinsatser som gäller genus- och antirasistiska perspektiv samt normkritik. Även fältassistenter har medverkat i utbildningen. Två fritidsledare deltog också under våren i stadens seminarier kring mänskliga rättigheter.

Preventionssamordnaren har tillsammans med enheten för fritid genomfört en utbildningsdag med sexualupplysare från RFSU under temat "Barns hälsa" för elevhälsoteamen och fritidsledare från samtliga skolor, barnavårdscentralen, mödravårdscentralen, Älvsjökyrkan, Brännkyrka kyrka, öppna förskolan, Ungdomens hus, parkleken och fältassistenter. Föreläsningen har också genomförts på Medborgarkontoret med inbjudna föräldrar.

All myndighetsutövning har varit rättssäker och tillvaratagit den enskildes resurser. Insatser ges enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

På Älvsjö gruppbestäder, servicebostad och daglig verksamhet har man haft ett reflekterande arbetsätt utifrån sin värdegrund om delaktighet, trygghet och självbestämmande. Detta arbetsätt har även använts av utförarna inom socialpsykiatri.

Samtliga medarbetare på Älvsjö servicehus, Älvsjö hemtjänst och Älvsjöträffen har ingått i reflektionsgrupper där olika etiska frågor diskuterats utifrån värdeord såsom de boendes trygghet och delaktighet.

Sverigefinska minoritetsfrågor

Älvsjö stadsdelsnämnd samarbetar med Skärholmens och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnder för att tillgodose minoritetsgruppens rättigheter. Under 2016 har de medel som delats ut till klustret använts till olika finskspråkiga aktiviteter som till exempel karaoke, bussutflykter och firandet av finska högtider samt även inköp av finska böcker till förskolor med finsktalande barn.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås.

Barnets rättigheter är centralt för alla områden. Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka.

I Stockholm ska alla barn oavsett social bakgrund eller legal status ha rätt till förskola. Alla kommunala förskolor i Älvsjö har en likabehandlingsplan med diskrimineringslagstiftningen som grund. Planerna följs upp och utvärderas en gång om året. Barnperspektivet är en utgångspunkt i alla beslut på förskolan i frågor som rör organisation, bemanning och mötesstrukturer. Barn med behov av särskilt stöd uppmärksammas tidigt. Detta säkerställs genom att det finns fungerande rutiner för barn i behov av särskilt stöd - verksamhetsstöd, för att stärka barnets lust att lära och utvecklas samt främja inkludering. Rutinerna för verksamhetsstödet har reviderats under året.

På enheten för barn och familj arbetar man särskilt med att öka barns delaktighet. Enheten använder sig av en delaktighetstrappa för att fånga upp barnens delaktighet. Barnen ska alltid utifrån ålder och mognad få yttra sig och deras åsikter vägs in och dokumenteras vid beslutsfattandet. Enheten har också ett förbättringsteam för att analysera och öka barnens delaktighet. Förvaltningen ingår även i ett projekt i staden som utvecklar barnperspektivet i utredningar om försörjningsstöd.

Biståndsbedömningen inom omsorgen om funktionsnedsatta har haft med ett barnperspektiv i sina utredningar.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Stadsdelsnämnderna ska skapa fler träffpunkter för unga. Särskilt fokus ska riktas mot flickor och hbtq-personer	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				
Det har under 2016 inte funnits förutsättningar att starta någon ytterligare fritidsverksamhet. Alla är välkomna i stadsdelsnämndens befintliga fritidsverksamhet.				
 	Utbildningsnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				
Förutsättningar för papperslösa barns rätt till skola och förskola har utretts. Papperslösa barn i skolåldern har enligt lag rätt till att gå i skolan. Papperslösa barn i förskoleåldern har inte samma rättigheter och kan erbjudas att delta i öppen förskola eller introduktionsförskola.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet och indikatorn har uppnåtts. Aktiviteten är genomförd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	48 st	6 %	94 %	40 st	50 st	tas fram av nämnden	2016

Nämndmål:

Älvsjö är ett stadsdelsområde där ingen behöver vara rädd för våld i nära relationer

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorn uppnås
- Aktiviteten är genomförd

Analys

Arbetet med att förebygga våld i nära relationer, sexuellt våld och hatbrott har fortgått som planerat. Stadsdelsnämnden har stärkt sina insatser mot diskriminering bland annat genom kompetenshöjning i genus, normkritik och antirasism. Förvaltningen har fått statsbidrag för utveckling av arbetet med våld i nära relationer. Medlen har bland annat används till en föreläsning för personalen om våldsutövare, som arrangerades tillsammans med andra stadsdelsförvaltningar.

Under året har 31 personer/familjer varit i kontakt med socialtjänsten på grund av våld i nära relation. I 19 av dessa ärenden fanns det barn. Skyddat boende har beviljats för 15 personer/familjer och något fler har beviljats stödperson. Det finns barn i de flesta ärenden och handläggaren på enheten för vuxna har ett nära samarbete med enheten för barn och familj.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stockholms stads program för kvinnofrid - mot våld i nära relationer 2012-2014 samt reviderade rutiner för arbetet mot våld i nära relationer ska följas upp.	2013-11-19	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet, flertalet indikatorer och aktiviteter har uppfyllts.

Ett LSS-boende med sex lägenheter på Fru Marias väg i Långbro har startat under årets början. Två enheter om vardera sex bostäder med särskild service samt en gemensamhetslokal planeras inom Älvsjöstaden och planeras stå klara i augusti 2017. Det finns planer på att starta två LSS-boenden inom några år i samverkan med Familjebostäder. Samtal förs även med andra intressenter för nybyggnation.

Projektet Dig-IT fortlöper som planerat. Medarbetarna inom området funktionsnedsatta ingår i det stadsövergripande projektet som drivs av äldreförvaltningen och som syftar till att öka medarbetarnas kunskaper inom IT-området. Projektets inledande fas, att genomföra tre workshops, har slutförts hos utförarna. Målet med den inledande fasen var att inventera kompetens och samtliga medarbetare skulle medverka. Nästa steg omfattar olika typer av utbildningsinsatser med utgångspunkt utifrån personalens behov och kompetens. Varje enhet har utsett ombud för att stödja enhetens personal i arbetet. Projektet stöds av Europeiska socialfonden och kommer att fortgå under tre år.

Enheten för funktionsnedsättning och socialpsykiatri (beställarenheten)

Enheten har under året utvecklat nya arbetsmetoder, egenkontroll och avvikelshantering. Som ett gott exempel kan nämnas att enheten har arbetat aktivt med att förbättra samverkan med Vuxenenheten med utgångspunkten: klienten i fokus.

Älvsjö gruppboendestäder, servicebostad och daglig verksamhet

Utförare inom LSS-området som omfattar fem gruppboendestäder, en servicebostad och en daglig verksamhet har övergått till en resultatenhet från årsskiftet 2016. Stadsdelsförvaltningen har under hösten startat en daglig verksamhet som ger personer inom LSS möjlighet till årstidsbaserade utomhusaktiviteter. Detta initiativ ger ökade möjligheter för personer med funktionsnedsättning att få en meningsfull sysselsättning och är därmed ett gott exempel. Utegruppen är kopplad till Långsjöns dagliga verksamhet. Ett samarbete finns med en gymnasiesärskola och planen är att ta emot praktikanter från skolan för att senare kunna få deltagare när de slutar gymnasiet. Bland de uppgifter som utförs är bland annat underhåll av stadsdelens parker och grönområden som kommer att ske i samarbete med stadsdelens entreprenör (PEAB).

Inom funktionshinderområdet har utbildningsinsatser genomförts i huvudsak i samarbete med Forum Carpe. Ett flertal medarbetare har kunnat utbilda sig både på gymnasial- och högskolenivå i Carpes regi. Därutöver har medarbetare som arbetar på enheter, där det förekommer hot och våld, utbildats i lågaffektivt bemötande.

Alla fritidsaktiviteter är individuellt anpassade för varje brukare inom LSS med hänsyn till önskemål och förutsättningar. Det kan till exempel handla om att åka till Fryshuset och dansa, sinnesstimulering på Lagunen, innebandy, ridning, gympa m.m. Som ett gott exempel kan

nämnas att alla brukare som så önskar har varit på semester med stöd av personal. Resorna har bland annat gått till olika medelhavsländer, Köpenhamn, Blekinge och Gotland respektive semesteraktiviteter i Stockholmsområdet.

Enheten för personligt stöd

Enheten för personligt stöd vänder sig till personer som bor i ordinärt boende som har behov av stöd och hjälp i det dagliga livet. Insatserna utförs enligt biståndsbeslut och i samverkan med den enskilde.

Som ett gott exempel kan nämnas att enheten har arbetat aktivt med att utveckla sitt arbets sätt, etik och bemötande.

Uppföljning/utveckling

Under året har Älvsjö stadsdelsförvaltning ansvaret för 12 verksamhetsuppföljningar hos utförare inom området funktionshinder och socialpsykiatri. Syftet är att följa upp att ramavtal och överenskommelser följs samt att stödja utförarna i deras kvalitetsarbete. Uppföljningar har skett både inom stadsdelens område och på enheter belägna på annan ort. Under året har två verksamheter följts upp på uppdrag av socialförvaltningen, ett hemtjänstföretag med avlösar- ledsagarservice och ett korttidsboende. Älvsjö stadsdel har även genomfört en uppföljning av Riksfärdtjänsten.

En fokusgrupp har under året genomförts inom funktionshinderområdet. Temat har varit "vad är god kvalitet i mötet med din biståndsbedömare".

Verksamhetsuppföljningar och fokusgrupp visar att verksamheterna inom funktionsnedsättning har god kvalitet och ger en god omsorg. Resultaten från årets brukarundersökning visar att majoriteten av indikatorer har förbättrats jämfört med förra året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	90 %	88 %	88 %	88%	2016
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	74 %	72 %	76 %	64 %	76 %	76 %	2016
Analys Resultatet har förbättrats med 10 procentenheter jämfört med förra årets mätning.							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	56 %	48 %	66 %	49 %	57 %	tas fram av nämnden	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
En trolig orsak till resultatet är den omfattande ny och ombyggnationen som pågår inom stadsdelsområdet, vilket kan ha påverkat tillgängligheten negativt.							
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	77 %	68 %	90 %		60	Fastställs 2016	2016
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	91 %	74 %	85 %	70 %	tas fram av nämnden	2016
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	86 %	87 %	85 %	90 %	90 %	2016
Analys							
Resultatet har förbättrats något jämfört med förra årets mätning. Inom egenregin ligger resultatet på 89 % vilket är en förbättring med 6 procentenheter jämfört med förra årets mätning. Under 2017 kommer trygghet vara ett fokusområde inom egenregin.							
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	92 %	95 %	88 %	89 %	89 %	2016
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	89 %	100 %	92 %	89 %	89 %	2016
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	82 %	78 %	86 %	89 %	89 %	2016
Analys							
Andelen som svarat att de är nöjda med sitt LSS boende har minskat i jämförelse med föregående år. Förvaltningen kommer att analysera resultaten vidare i dialog med verksamheterna och brukarna.							

Statu s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska bygga bort enkelt avhjälpna hinder	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldregruppen och socialnämnden göra en översyn av behovet av äldreboende för personer som bor i gruppboende enligt LSS	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning ges genom en helhetssyn förutsättningar för delaktighet, självbestämmande och trygghet

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning ökar
- Brukares upplevelse av trygghet ökar (LSS- boende)
- Andelen nöjda brukare ökar (LSS- boende)
- Aktiviteterna är genomförda

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnåts. Nämndens mål och indikatorer har uppnåts då resultaten har förbättrats jämfört med föregående år. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Inom personligt stöd har verksamheten arbetat med att utveckla både brukarnas och medarbetarnas delaktighet genom förändrad organisation av teammöten och brukarmöten.

Brukarundersökning 2016

Brukarundersökningar har genomförts inom bland annat daglig verksamhet och gruppboende och vänder sig till personer som har olika insatser i form av stöd och boende. Enkäterna berör till exempel frågor om bemötande, möjlighet till inflytande, sysselsättning, mat och måltidssituation samt utevistelse.

Resultat Daglig verksamhet:

I Älvsjö svarade 45 personer vilket motsvarar en svarsfrekvens på 61 procent. En större andel män (53 procent) än kvinnor (47 procent) har besvarat årets enkät. Resultatet av nöjdhetsgraden blev 95 procent vilket är en förbättring mot föregående år då resultatet låg på 88 procent.

- 98 procent känner sig trygg i den dagliga verksamheten
- 95 procent är nöjda med sin dagliga verksamhet
- 93 procent svarade att personalen lyssnade på hen

Utvecklingsområden

- 66 procent upplever att stadens utemiljö är tillgänglig och användbar
- 56 procent svarade att biståndshandläggaren lyssnar, förklarar och ger tydlig information på ett bra sätt.

Resultat Gruppboende

I Älvsjö svarade 21 personer vilket motsvarar en svarsfrekvens på 55 procent. En större andel män (57 procent) än kvinnor (43 procent) har besvarat årets enkät. Resultatet av nöjdhetsgraden blev 80 procent i Älvsjö vilket är något lägre jämfört med föregående år då resultatet låg på 83 procent.

Goda resultat var

- 94 procent vet vem som är stödperson
- 94 procent har de hjälpmedel de behöver i sin bostad
- 90 procent upplever att personalen lyssnar

Utvecklingsområden

- 47 procent upplever att stadens utemiljö är tillgänglig och användbar
- 50 procent svarade att de själva valt sitt boende.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Fortsatt arbete med de individuella genomförandeplanerna i syfte att öka brukarnas möjlighet att påverka planering av insatserna	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Nämndmålet har uppnåtts och indikatorerna har delvis uppnåtts. Samtliga aktiviteter är genomförda och därutöver har ytterligare aktiviteter genomförts under året.

Genom att arbeta med demokrati och delaktighet i nämndens verksamheter och tillsammans med andra berörda fackförvaltningar har nämnden gett medborgarna möjlighet till inflytande. Brukarråd, råd för intresseorganisationer, möjlighet att lämna in medborgarförslag och deltagande i medborgardialoger är några exempel på hur älvsjöborna har haft möjlighet att öka sitt demokratiska deltagande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare med boendestöd som anser att de har inflytande över det stöd de får av sina boendestödjare.	90 %	93 %	88 %		95 %	fastställs 2016	2016
  Andel brukare på stadens gruppboenden som anser att de har inflytande över det stöd de får.	80 %	73 %	89 %		70 %	fastställs 2016	2016
  Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten	85 %	84 %	87 %		88 %	82%	2016

Analys

Andelen brukare i Älvsjö som anser att de har inflytande över det stöd de får är högre jämfört med staden i övrigt (82 %).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Indikatorn är ny från 2016. Nämndens årsmål uppfylls inte helt men utfallet får ändå ses som ett bra resultat och ligger klart högre än kommunfullmäktiges mål.							
  Andel äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras	82 %	84 %	81 %		85 %	86%	2016
Analys							
Under 2017 kommer fortsatt arbete ske med utförarna i syfte att öka brukarnas delaktighet.							

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna initiera en satsning för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram förslag på hur det civila samhället kan stärkas, med särskilt fokus på ytterstaden och kvinnors organisering, samt bidra till att förutsättningar skapas för att det civila samhället kan göras delaktigt i stadens utveckling, i enlighet med det arbete som pågår inom ramen för den sociala hållbarhetskommisionen	2016-01-01	2016-12-31	
 	Stadsdelsnämnderna ska utarbeta lokala utvecklingsprogram i samverkan med invånare och i samarbete med stadens övriga nämnder och styrelser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Älvsjö är ett demokratiskt stadsdelsområde där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås
- Aktiviteterna genomförs
- Invånarnas möjligheter till demokratiskt deltagande och inflytande ökar

Analys

Under verksamhetsåret har nämnden fortsatt att arbeta med att öka invånarnas möjligheter till inflytande och delaktighet inom nämndens samtliga verksamhetsområden. Stadsdelsförvaltningen har en politisk styrgrupp för demokratiutvecklingsarbetet som kontinuerligt ger medskick till demokratiarbetet. Styrgruppen har under året träffats fyra gånger.

Förskolorna

Förskolorna har sina egna förskoleråd, som träffas ett par gånger per termin, där föräldrar, förskolechef och personal för en dialog om olika verksamhetsfrågor. På flertalet förskolor

finns också barnråd.

Omsorg om äldre och funktionsnedsatta

Inom verksamhetsområdet äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri har två fokusgrupper genomförts. I dessa fokusgrupper har deltagare med funktionshinder och brukare som har hemtjänst diskuterat frågor gällande deras upplevelser om vad som är god kvalitet i mötet med sin biståndsbedömare. Resultatet används i det fortsatta utvecklingsarbetet. På Älvsjö servicehus finns ett förtroenderåd där brukarna ingår. De träffas en gång per månad i syfte att öka delaktigheten och inflytandet. Inom gruppbestäderna LSS har man brukarråd för att stärka inflytandet och delaktigheten.

Medborgardialoger

Under året hölls en andra och sista medborgardialog om upprustningen av Lerkrogsparken samt en medborgardialog om trygghet. Båda dialogerna var välbesökta och lyckade. I slutet av augusti deltog politiker från stadsdelsnämnden i Långbroparkens dag som arrangerades av samverkansgruppen i Långbro park. Invånarna gavs möjlighet att träffa politikerna och diskutera Älvsjö samt de verksamheter som stadsdelsnämnden ansvarar för.

Pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor

Pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor har under året arbetat för att tillsammans med förvaltningen hitta vägar för ett ökat inflytande i sina frågor. Representanter från råden deltog på den årliga verksamhetsplaneringsdagen samt i trygghetsvandringen runt Älvsjö centrum som anordnades av förvaltningen. Råden har också deltagit i ett nämndsammanträde för att förbättra dialogen med nämnden och möjligheter till utbyte av erfarenheter och samarbete. Remisser som berört råden har delgetts dem så snart de kommit in för att öka rådets möjlighet att sätta sig in i ärendena. Rådets protokoll har redovisats till nämnden inför sammanträdena. Deras synpunkter har som regel bifogats av nämnden till protokollet och skickas med till remissinstansen.

Ungas inflytande

Under året gjordes en utredning kring ungas intresse och möjligheter till inflytande och delaktighet. Sveriges ungdomsråd bjöds även in på nämndens sammanträde i juni för att berätta om ungdomsinflytande och hur detta kan se ut. Resultatet av förvaltningens utredning visade att det finns ett intresse att vara med och påverka, särskilt om sättet är lättillgängligt och på ungas egna villkor. Olika digitala verktyg som till exempel en app var det sätt som de flesta unga förespråkade. Ett mindre antal unga ser dock även möten med nämnden som ett bra sätt att öka inflytandet. Som en fortsättning på utredningen ansökte stadsdelsförvaltningarna Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen om medel från avdelningen för digital utveckling för att utvärdera digitala verktyg för ungas inflytande och medel beviljades. Arbetet kom igång under hösten 2016 med fokusgrupper i Sjöängsskolan och Johan Skytteskolan. Projektet avslutas i februari 2017 med en slutrapport med förslag på fortsatt utveckling i frågan.

Sociala medier

För att öka dialogen med de boende i Älvsjö har förvaltningen skapat en sida på Facebook, Älvsjö stadsdelsförvaltning. Sidan har för närvarande 476 följare och växer stadigt. De flesta kommentarerna från besökare på sidan har handlat om trygghet samt städning av gator, torg och parker. Det inlägg som uppmärksammats mest handlade om inrättandet av Älvsjöskogens

naturreservat. Även information om förskolors verksamhet och fältassistenternas arbete har fått stor spridning på Facebook. Fältassistenterna har skapat en egen Facebooksida där de berättar om sin verksamhet, vilka som tjänstgör och hur man kan nå dem.

Nätverket medborgardialog

Stadsdelsnämnden har deltagit i nätverket om medborgardialog i styrning via Sveriges kommuner och landsting (SKL). Syftet är att utveckla de befintliga styrprocesserna så att medborgardialogen sker strukturerat och blir en naturlig del i beslutsprocessen. I maj bjöds SKL till nämnden för att informera om hur man kan utveckla dialogen med medborgarna.

Lokalt utvecklingsprogram

I enlighet med riktlinjerna för lokalt utvecklingsarbete i Stockholms stad har Älvsjö stadsdelsnämnd arbetat fram ett lokalt utvecklingsprogram. Syftet med programmet är att skapa mer jämlika förutsättningar inom stadens olika delar och utveckla stadsdelarnas unika kvaliteter. Programmet har implementerats i verksamhetsplanen för 2017 och ska även implementeras i stadsdelsnämndens kommande flerårsplan.

St at u s	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Implementera nya rutiner för att förbättra de befintliga rådens möjlighet till inflytande på ett tidigare stadium	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Minst en medborgardialog ska äga rum under året	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Undersöka ungdomarnas intresse till delaktighet och inflytande	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis uppnås. Målet för indikatorn har delvis uppnåtts.

Upphandlingsområdet är komplext och kräver särskild kompetens. Förvaltningen har därför valt att i de flesta fall delta i gemensamma upphandlingar genom att vidaredelegera till serviceförvaltningen eller annan förvaltning att genomföra och sköta upphandlingar.

Förvaltningen samverkar i dessa upphandlingar bland annat genom att ha kontaktpersoner, delta i referensgrupper, följer upp och stämmer av avtal samt bevaka avtalstiden.

Förvaltningen bevakar också att krav ställs på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår och att programmet för upphandling och inköp följs.

I början av året började förvaltningen med e-handel. Andelen elektroniska inköp för perioden mars-december 2016 är i snitt 72 procent, vilket är relativt högt systemutnyttjande. Älvsjö stadsdelsförvaltningen är en av de stadsdelar som har högst systemutnyttjande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	72 %				80 %	Tas fram av nämnden	VB 2016
Analys							
Utfallet är något lägre än årsmålet. Det beror delvis på att även tjänsteleverantörer under senhösten gjorts möjliga att beställa av. När målet för indikatorn sattes ingick endast varor. Förvaltningen har inte kommit igång med tjänsteinköpen via inköpsystemet ännu.							

Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Älvsjö stadsdelsnämnds justerade budget för 2016 uppgår till 589,1 mnkr. I beloppet ingår budgetjusteringar och prestationsförändringar med 17,5 mnkr, som kommunstyrelsen tillstyrkt under året. Utöver det har nämnden anmält omslutningsförändringar på 177,1 mnkr.

Utfallet 2016 jämfört med budget uppgår totalt till 0,5 mnkr före resultatdispositioner och 0,2 mnkr efter. Överskott redovisas för nämnd- och förvaltningsadministration och förskola. Underskott redovisas för äldreomsorgen.

Verksamhetsområde, mnkr	Budget netto 2016	Utfall netto 2016	Avvikelse mot budget	Resultat överfört från 2015	Resultat till 2017	Utfall netto efter res.disp.	Avvikelse efter resultat-disp
Nämnd- och förvaltningsadministration	26,3	23,7	2,5			23,7	2,5
Individ- och familjeomsorg	60,8	61,0	-0,2			61,0	-0,2
varav socialpsykiatri	15,0	14,0	1,0			14,0	1,0
Stadsmiljöverksamhet	7,2	7,0	0,2			7,0	0,2
avskrivningar	2,3	2,1	0,2			2,1	0,2
internräntor	0,5	0,5	0,0			0,5	0,0
Förskoleverksamhet	150,7	150,8	-0,2	8,2	7,0	149,6	1,0
Äldreomsorg	186,5	189,8	-3,3			189,8	-3,3
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	123,7	122,1	1,6	2,9	4,4	123,6	0,1
Barn, kultur och fritid	8,9	9,3	-0,4	0,7	0,6	9,2	-0,3
Arbetsmarknadsåtgärder	2,2	1,9	0,3			1,9	0,3
Ekonomiskt bistånd	20,1	20,4	-0,3			20,4	-0,3
varav handläggare	5,6	5,7	-0,2			5,7	-0,2
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0
Summa	589,1	588,6	0,5	11,8	12,0	588,9	0,2

Nämnd och förvaltningsadministration

Nämnd- och förvaltningsadministration, mnkr	Utfall 2016	Prognos T2	Prognos T1
Avvikelse jämfört med budget	2,5	1,6	1,0

Nämnd och förvaltningsadministration redovisar ett överskott med 2,5 mnkr. Överskottet beror på att administrationen haft vakanta tjänster och därmed lägre personalkostnader än budgeterat samt ökade externa intäkter och lägre IT-kostnader än budgeterat. Överskottet är 0,9 mnkr högre än lämnad prognos i samband med tertialrapport 2.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorg, mnkr	Utfall 2016	Prognos T2	Prognos T1
Barn och ungdom	-2,6	3,2	0,8
Vuxna	1,4	0,3	0,0
Socialpsykiatri	1,0	1,5	0,0
Total avvikelse mot budget	-0,2	5,0	0,8

Individ- och familjeomsorgen inklusive socialpsykiatri redovisar ett sammantaget underskott på 0,2 mnkr. Verksamheten för barn och ungdom redovisar ett underskott på 2,6 mnkr. Underskottet avser främst minskade intäkter för ensamkommande flyktingbarn från Migrationsverket då förvaltningen har bokat upp intäkterna enligt försiktighetsprincipen. Bland annat har utredningsintäkterna som är av engångskaraktär periodiserats till 2017, vilket är enligt centrala anvisningar.

Verksamheten för vuxna/missbruk redovisar ett överskott mot budget med 1,4 mnkr vilket beror på lägre kostnader för HVB och härbärgen än budgeterat.

Socialpsykiatrins beställare redovisar ett överskott mot budget med 1,0 mnkr vilket beror på lägre kostnader för HVB än budgeterat. Utförare socialpsykiatri redovisar ett mindre underskott med 0,1 mnkr jämfört med budget.

Skillnaden mellan tidigare prognoser och utfallet avser främst verksamheten för barn och ungdom och beror på osäkerhet i prognoserna avseende intäkter för ensamkommande flyktingbarn.

Stadsmiljö

Stadsmiljöverksamhet, mnkr	Utfall 2016	Prognos T2	Prognos T1
Stadsmiljö	0,2	0,0	0,0
Avskrivningar och internränta	0,2	0,0	0,0
Stadsmiljö totalt	0,4	0,0	0,0

Stadsmiljö redovisar ett överskott med 0,2 mnkr jämfört med budget och utfallet för avskrivningar och ränta är 0,2 mnkr lägre än budget.

Nämnden har under året erhållit budgetjustering med 0,3 mnkr för ökade kapitalkostnader på grund av att investeringarna i Kristallparken avslutats samt med 0,1 mnkr för kostnader för illegala boplatser under perioden januari-augusti.

Förskola

Förskoleverksamhet, mnkr	Utfall 2016 före res.disp	Utfall 2016 efter res.disp	Prognos T2 efter res.disp	Prognos T1 efter res.disp
Avvikelse jämfört med budget	-0,2	1,0	0,0	0,0

Förskoleverksamheten redovisar ett underskott med 0,2 mnkr före resultatdispositioner. Efter resultatdispositioner redovisas ett överskott med 1,0 mnkr. Överskottet för förskola centralt beror främst på lägre lokalkostnader för hyror och underhåll. Resultatenheterna inom förskola redovisar underskott med 1,2 mnkr vilket främst beror på lägre antal barn och därmed lägre intäkter än budgeterat under hösten 2016. Se vidare under rubriken, *Resultatenheter*.

Äldreomsorg

Äldreomsorg, mnkr	Utfall 2016	Prognos T2	Prognos T1
Avvikelse jämfört med budget	-3,3	-7,0	-1,6

Äldreomsorgen redovisar totalt ett underskott med 3,3 mnkr jämfört med budget.

Verksamhetens beställare och centralt redovisar ett underskott mot budget med 1,1 mnkr. Underskottet beror främst på högre kostnader för hemtjänst och vård- och omsorgsboende än budgeterat. Kostnaderna för hemtjänsten har ökat under 2016. Det beror på att antalet snittimmar för hemtjänsten har ökat och den utförda tiden för året ligger på i snitt 87 procent. Beställarenheten har tillsammans med ekonomiavdelningen gjort en analys av kostnadsutvecklingen och enheten har vidtagit åtgärder. Det har gett god effekt och från oktober har snittimmarna sjunkit och i december ligger Älvsjö under stadens snitt. Antalet månadsinsatser i vård- och omsorgsboenden ökade under andra halvåret men sjönk igen under december. Antalet insatser i vård- och omsorgsboenden i snitt 2016 (137) är högre än snittet för 2015 (126). Antalet månadsinsatser på servicehus har sjunkit och är i snitt 80 för 2016, att jämföra med i snitt 91 2015. Det innebär något lägre kostnader för servicehus än budgeterat.

Äldreomsorgens utförarverksamhet redovisar sammantaget ett underskott jämfört med budget med 2,2 mnkr. Älvsjö hemtjänst redovisar ett underskott mot budget med 1,3 mnkr. Älvsjö servicehuset redovisar ett underskott mot budget med 0,9 mnkr, vilket främst beror på lägre beläggning och därmed lägre intäkter än budgeterat.

Solberga vård- och omsorgsboende har under året haft vikande beläggning men har även minskat sina kostnader och redovisar en budget i balans.

Äldreomsorgens budgetavvikelse jämfört med prognoserna i tertialrapporterna beror främst på svårigheten att bedöma utvecklingen av antalet insatser i vård- och omsorgsboenden under hösten samt kostnadsutvecklingen inom hemtjänsten. Solberga vård- och omsorgsboende har förbättrat sitt resultat under hösten trots vikande beläggning, vilket var svårt att förutse.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning, mnkr	Utfall 2016 före res.disp	Utfall 2016 efter res.disp	Prognos T2 efter res.disp	Prognos T1 efter res.disp
Avvikelse jämfört med budget	1,6	0,1	-0,8	-0,2

Verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar totalt ett överskott med 1,6 mnkr före resultatdispositioner. Efter resultatdispositioner redovisas ett överskott med 0,1 mnkr.

Verksamhetens beställare och centralt redovisar ett överskott med 0,6 mnkr vilket främst beror på att verksamheten erhållit en engångsintäkt på 0,5 mnkr.

Utförare inom LSS redovisar ett överskott jämfört med budget på 1,5 mnkr. Överskottet beror främst på lägre personalkostnader samt lägre kostnader för fortbildning än budgeterat. Enhetens resultat redovisas vidare under rubriken *Resultatenheter*.

Enheten för personligt stöd visar underskott mot budget på 0,5 mnkr, vilket främst beror på att antalet assistanstimmar och därmed intäkterna har minskat och att kostnaderna inte hunnit anpassas till minskad volym.

Barn, kultur och fritid

Barn, kultur och fritid, mnkr	Utfall 2016 före res.disp	Utfall 2016 efter res.disp	Prognos T2 efter res.disp	Prognos T1 efter res.disp
Avvikelse jämfört med budget	-0,4	-0,3	0,0	0,0

Barn, kultur och fritid visar ett underskott med 0,4 mnkr före resultatdispositioner och 0,3 mnkr efter. Verksamheten fick i juni en budgetjustering med 0,4 mnkr för sommarkollo. Underskottet beror främst på att kostnaderna för fältassistenter och sommarkollo är högre än budgeterat. Enheten för fritid redovisar ett underskott på 0,1 mnkr, vilket beror på högre personalkostnader än budgeterat. Resultatet för enheten för fritid redovisas under rubriken *Resultatenheter*.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetsmarknadsåtgärder, mnkr	Utfall 2016	Prognos T2	Prognos T1
Avvikelse jämfört med budget	0,3	0,1	0,0

Arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett överskott med 0,3 mnkr vilket främst beror på lägre antal OSA-insatser och visstidsanställda än budgeterat. Utfallet avviker något från tidigare prognoser, vilket beror på lägre kostnader för OSA-insatser än beräknat.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd, mnkr	Utfall 2016	Prognos T2	Prognos T1
Avvikelse jämfört med budget	-0,3	1,0	0,0

Ekonomiskt bistånd visar ett underskott med 0,3 mnkr, vilket beror på att kostnaderna för ekonomiskt bistånd är något högre än budget. Antalet hushåll har fortsatt att minska under året och var i snitt 157 under 2016, att jämföra med 2015 då antalet var 164. Den genomsnittliga kostnaden för ekonomiskt bistånd 2016 har minskat med 2 procent jämfört med 2015. Antalet bidragshushåll och utbetalt försörjningsstöd per månad redovisas i bilaga 5. Resultatet blev sämre än tidigare prognoser, vilket delvis beror på att intäkterna för generalschablonen periodiserats till 2017. Det är i enlighet med centrala anvisningar.

Utfall jämfört med prognoser under året

	Prognos T1	Prognos T2	Bokslut 2016	Avvikelse T2-bokslut	Avvikelse T2-bokslut %
Driftbudget					
Kostnader	794,9	782,1	774,5	-7,6	-1,0%
Intäkter	-209,5	-196,6	-185,9	10,7	-5,4%
Nettokostnader före resultatdispositioner	585,4	585,5	588,6	3,1	0,5%
Nettokostnader efter resultatdispositioner	584,1	585,0	588,9	3,9	0,7%

Prognossäkerheten har varit god under året. Utfallet efter resultatdispositioner avviker 0,7 procent jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Avvikelsen beror främst på svårigheten att beräkna kostnadsutvecklingen inom äldreomsorgen samt intäkterna för ensamkommande flyktingbarn inom individ- och familjeomsorgen.

Kostnads- och intäktsutvecklingen

Verksamhetsområde	Kostn bokslut 2015	Kostn bokslut 2016	Kostnader Förändring	Intäkter bokslut 2015	Intäkter bokslut 2016	Intäkter Förändring	Netto- förändring
Nämnd och förvaltningsadmin.	25,1	25,5	0,4	-1,0	-1,8	-0,8	-0,4
Individ- och familjeomsorg	81,4	113,0	31,6	-19,6	-52,0	-32,4	-0,8
varav socialpsykiatri	17,5	17,9	0,4	-3,2	-3,9	-0,7	-0,4
Stadsmiljö	10,0	7,4	-2,6	-0,1	-0,4	-0,3	-2,9
Avskrivningar	1,9	2,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Internräntor	0,4	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Förskola	161,7	166,2	4,5	-14,3	-15,4	-1,1	3,5
Äldreomsorg	263,4	276,7	13,3	-81,5	-87,0	-5,5	7,8
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	142,2	148,3	6,1	-28,2	-26,2	2,0	8,1
Kultur o. föreningsverksamhet	9,5	10,5	1,0	-0,6	-1,2	-0,6	0,4
Arbetsmarknadsåtgärder	3,3	2,9	-0,4	-1,1	-1,0	0,2	-0,2
Ekonomiskt bistånd	21,1	21,4	0,3	-1,9	-1,0	0,9	1,2
varav handläggning	5,1	5,7	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	719,8	774,5	54,7	-148,3	-185,9	-37,5	17,1

Kostnaderna för nämnd- och förvaltningsadministration har ökat med 0,4 mnkr vilket främst beror på att personalkostnaderna ökat. Under 2015 hade administrationen fler vakanta tjänster jämfört med 2016. Intäkterna har ökat med 0,8 mnkr vilket beror på ersättning från privata hemtjänstutförare för paraplyadministration.

Kostnaderna för individ- och familjeomsorg har ökat med totalt 31,6 mnkr och intäkterna har ökat med 32,4 mnkr. Kostnads- och intäktsökningen är främst inom verksamheten för barn och ungdom och avser till största del ökade kostnader och intäkter för ensamkommande flyktingbarn.

Kostnaderna för stadsmiljö har minskat med 2,6 mnkr vilket förklaras av minskade kostnader för parkunderhåll. Intäkterna har ökat med 0,3 mnkr vilket främst avser erhållen ersättning för invigningen av Älvsjöskogens naturreservat.

Kostnaderna för avskrivningar och ränta har ökat med 0,4 mnkr jämfört med 2015. Avskrivningskostnaderna inom stadsmiljöverksamheten har ökat med 0,8 mnkr 2015, vilket beror på slutredovisningar och aktivering av ett antal parkinvesteringsprojekt under 2016.

Kostnaderna för förskoleverksamhet har ökat med 4,5 mnkr 2016 jämfört med 2015. Lönekostnaderna har ökat med 4,1 mnkr på grund av förskollärlönelyftet och årets lönerrevision. Resterande kostnadsökning avser främst ökade kostnader för interkommunala barn. Intäkterna har ökat med 0,3 mnkr, vilket beror på ökade avgiftsintäkter.

Kostnaderna för äldreomsorg har ökat med 13,3 mnkr 2016 jämfört med 2015.

Lönekostnaderna har ökat med 1,7 mnkr främst på grund av lönerevisionen.

Kostnaderna för köp av verksamhet har ökat med 11,2 mnkr. Kostnaderna för hemtjänst har ökat med cirka 2,9 mnkr främst på grund av ökat vårdbehov och ökad efterfrågan (volym). Kostnaderna för vård- och omsorgsboende har ökat med ca 9,7 mnkr på grund av ökat antal boenden i snitt 2016 (137) jämfört med 2015 (126). Samtidigt har kostnaderna för servicehus minskat med 2,6 mnkr på grund av minskad efterfrågan. Intäkterna har ökat med 5,5 mnkr 2016 jämfört med 2015 vilket främst beror på ökad försäljning av verksamhet på Solberga vård- och omsorgsboende.

Kostnaderna för stöd och service till personer med funktionsnedsättning har ökat med 6,1 mnkr vilket främst avser ökade kostnader för köp av verksamhet. Under 2016 har det skett en volymökning inom de prestationsbaserade verksamheterna vilket främst förklarar kostnadsökningen. Intäkterna har minskat med 2,0 mnkr främst på grund av minskade intäkter för personlig ersättning enligt Lass.

Verksamheten arbetsmarknadsåtgärder har minskat kostnaderna med 0,4 mnkr och intäkterna med 0,2 mnkr. Kostnaderna för OSA-insatser (Offentligt skyddat arbete) är lägre 2016 jämfört med 2015. Intäkterna har minskat på grund av lägre intäkter för OSA.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd, inklusive handläggning har ökat med 0,3 mnkr. Lönekostnaderna har ökat 0,9 mnkr på grund av lönerevision och samtidigt har kostnaderna för ekonomiskt bistånd och köp av verksamhet minskat. Antalet husahåll som är beroende av ekonomiskt bistånd har minskat 2016 jämfört med 2015. Intäkterna har minskat med 0,9 mnkr på grund av minskade intäkter för återkrav av ekonomiskt bistånd och att intäkter för generalschablon för 2016 har periodiserats till 2017.

Kostnads- och intäktsutvecklingen per kontogrupp redovisas och kommenteras i bilaga 12.

Särskilda satsningar

Nämnden redogör enligt nedan delvis för de särskilda satsningar som nämnderna tilldelats i kommunfullmäktiges budget för 2016.

Förskola

Särskild satsning: Höjd socioekonomisk ersättning till stadsdelsnämnderna med 30,3 mnkr.

Älvsjö stadsdelsnämnd har för 2016 erhållit 0,9 mnkr lägre socioekonomisk ersättning till förskolan jämfört med 2015, vilket gör att inget utfall på den särskilda satsningen kan redovisas.

Tio barnskötare har deltagit under året i programmet för vidareutbildning till förskollärare.

Barn, kultur och fritid

Särskild satsning: 6 mnkr till fler mötesplatser och 3 mnkr för att stärka ungas organisering.

Älvsjö stadsdelsnämnds andel av dessa medel uppgår till 170 tkr respektive 90 tkr. Älvsjö andel av stadens totala budget för barn, kultur och fritid har minskat i budgetfördelningen för 2016, vilket inneburit att stadens satsning inte fallit ut som en ökad budget för 2016. Detta medför att det inte är möjligt att satsa på fler mötesplatser och stärka ungas organisering.

Individ och familjeomsorg

Särskild satsning: Förstärkning barn- och unga 95 mnkr, förstärkning handläggning vuxen/missbruk 6 mnkr.

De extra resurserna till barn och ungdomsverksamheten har bidragit till att antalet utredande socialsekreterare utökats med två socialsekreterare. En tydligare struktur för ledning och styrning inom enheten för barn och familj har också möjliggjorts genom att bland annat anställa två gruppchefer.

En förstärkning motsvarande en halvtid handläggare till vuxenenheten har också gjorts.

Äldreomsorg

Särskild satsning: Ökade resurser biståndsbedömning inom hemtjänst och boende 52 mnkr.

Älvsjös andel av stadens totala budget för äldreomsorgen har minskat i budgetfördelningen för 2016, vilket inneburit att stadens satsning inte fallit ut som en ökad budget. En personalförstärkning av myndighetsenheten för äldreomsorg har därför inte kunnat göras. Samtidigt har volymerna och vårdbehovet både för hemtjänst och vård- och omsorgsboende ökat, vilket har inneburit ökade kostnader 2016.

Demokrati- och utvecklingsarbete

Särskild satsning: Fördelat till stadsdelsnämnderna 60 mnkr. Älvsjö stadsdelsnämnds andel av satsningen är 1,2 mnkr. Nedan anges genomförda aktiviteter inklusive uppskattade kostnader.

Stadsdelsnämndens satsning på demokrati och utveckling innebär en heltidsanställd demokratisamordnare (ca 0,7 mnkr), en medborgardialog tillsammans med trafikkontoret om upprustning av Lerkrogsparken och en dialog tillsammans med polisen om trygghet (ca 0,1 mnkr). Därtill har nämnden haft ett antal mindre uppsökande dialoger i anslutning till tidigare nämnda dialoger. Nämnden har även gjort en utredning kring ungdomarnas möjlighet och intresse till delaktighet och inflytande (ca 0,2 mnkr). Stadsdelsnämnden fortsätter att delta i nätverket om medborgardialog i styrning via Sveriges kommuner och landsting (SKL). Förvaltningen har tagit fram ett lokalt utvecklingsprogram (0,1 mnkr). Resterande 0,1 mnkr har använts till utvecklingsarbete för medborgarkontoret samt arbete med medborgarförslag.

Resultatenheter

Tkr	Överfört från 2015	Resultat 2016	Totalt att överföra till 2017
Resultatenhet 1: Akleja, Våga vilja, Långsjö, Rödkulla	152	644	796
Resultatenhet 2: Lillskogen, Matrisen, Älvskogen, Solkatten	2 434	-647	1 787
Resultatenhet 3: Baltazar, Snöripan, Muminstugan	1 699	-382	1 316
Resultatenhet 4: Skogsglantan, Trollsländan, Eken, Öppna förskolan	794	242	1 036
Resultatenhet 5: Citrusgården, Prästängen, Solängen	1 022	-864	157
Resultatenhet 6: Sjöstjärnan, Sylvester, Äppelängen	2 093	-176	1 917
Delsumma förskola	8 193	-1 184	7 010
Utförare inom LSS-området (5 gruppbofästäder, 1 servicebofästad, 1 daglig verksamhet)	2 920	1 490	4 410
Enheten för fritid	653	-72	581
Summa resultatenheter	11 767	234	12 001

Nämndens resultatenheter förde totalt över ett överskott med 11,8 mnkr från 2015. Ett ackumulerat överskott på totalt 12,0 mnkr förs över till 2017.

Förskola

Nämnden har sex resultatenheter inom förskoleverksamheten. Ett överskott med 8,2 mnkr fördes över från 2015. För förskolans resultatenheter är resultatet för 2016 ett sammantaget underskott på 1,2 mnkr. Årets underskott beror främst på lägre antal barn och därmed lägre intäkter än budgeterat under hösten 2016. Totalt beräknas 7,0 mnkr i överskott att föras över till 2017.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utförare inom LSS-området förde över 2,9 mnkr i överskott från 2015. Enheten redovisar ett överskott på 1,5 mnkr för 2016, vilket beror på lägre personalkostnader än beräknat. En chefstjänst har hållits vakant. Vidare har enheten gjort ett strategiskt val att avvakta med omfattande satsningar på såväl fortbildning som utbildning. Dessa satsningar planeras att genomföras under 2017. Totalt förs 4,4 mnkr i överskott över till 2017.

Barn, kultur och fritid

Enheten för fritid förde över 0,7 mnkr i överskott från 2015. Enheten redovisar ett underskott för 2016 med 0,1 mnkr jämfört med budget, vilket beror på högre personalkostnader än budgeterat. Totalt förs 0,6 mnkr i överskott över till 2017.

Investeringar

Investeringar, mnkr	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse mot budget	Begärda ombudg.	Prognos T2
Lerkrogsparken	2,0	1,3	0,7	0,7	2,0
Tillgänglighet	1,4	0,4	1,0	1,0	1,4
Reinvesteringar	1,5	1,3	0,2		1,5
Klimatinvesteringar	1,6	0,4	1,2	0,9	1,6
Mindre parkinvesteringar	1,6	1,5	0,1		1,6
Summa Parker	8,1	4,9	3,2	2,6	8,1
Maskiner och inventarier	1,2	0,5	0,7		1,1
Trygghetslarm ÄO	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0
Summa Maskiner och inventarier	3,2	0,5	2,7	2,0	1,1
Summa Totalt	11,3	5,4	5,9	4,6	9,2

Den totala budgeten 2016 för investeringar är 11,3 mnkr, vilket är fördelat på 8,1 mnkr för parker och 3,2 mnkr för maskiner och inventarier. Utfallet uppgår totalt till 5,4 mnkr, vilket innebär en avvikelse mot budget med 5,9 mnkr. Utfallet avviker med 3,8 mnkr jämfört med prognosen i samband med tertialrapport 2.

Parkinvesteringar

Budgeten för parkinvesteringar är 8,1 mnkr för 2016, vilken består av 2,0 mnkr för Lerkrogsparken, 1,4 mnkr för tillgänglighetsinvesteringar, 1,5 mnkr för reinvesteringar, 1,6 mnkr för klimatinvesteringar och 1,6 mnkr för mindre parkinvesteringar. Utfallet för parkinvesteringarna totalt 2016 är 4,9 mnkr, vilket innebär ett överskott med 3,2 mnkr jämfört med budget. Avvikelsen beror dels på att projekten inte kostat lika mycket som förväntat, dels på olika förseningar. Nämnden begär ombudgetering av 2,6 mnkr av dessa kvarvarande medel till 2017. Se vidare under rubriken *Ombudgeteringar*.

Investeringar i maskiner och inventarier

Nämndens budget 2016 för investeringar i maskiner och inventarier uppgår till 3,2 mnkr. Utfallet 2016 visar 0,5 mnkr, vilket innebär ett överskott med 2,7 mnkr. Budgeten innefattar investeringsmedel till trygghetslarm inom äldreomsorgen med 2,0 mnkr. Investeringen i nya trygghetslarm har inte gjorts på grund av att avtalet med leverantören har hävts. Ny upphandling kommer att ske under 2017. Nämnden begär därför ombudgetering av dessa medel till 2017. Se vidare under rubrik *Ombudgeteringar*.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt.

Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

Ombudgeteringar

Investeringsmedel park och klimat

Parkinvesteringsmedel har tilldelats nämnden för att genomföra etapp 1 av upprustningen av Lerkrogsparken. Byggstarten försenades eftersom entreprenören inte hade möjlighet att påbörja projektet enligt tidplanen, och hela etapp 1 hann inte genomföras under året.

Nämnden begär ombudgetering med 0,7 mnkr.

Tillgänglighetsmedel fick nämnden för bland annat extra åtgärder vid upprustningen av Lerkrogsparken och anpassade odlingsmöjligheter i Viktoriaparken. Båda projekten har försenats eftersom entreprenören respektive konsulten inte har hunnit ta fram handlingar och starta projekten som planerats. Nämnden begär ombudgetering med 1,0 mnkr.

Nämnden har fått klimatinvesteringsmedel för att åtgärda vattenproblemen vid Långsjöbadet och Bergtorpskärrret. Den geohydrologiska undersökningen som genomfördes var mer komplicerad och tog längre tid än förväntat. De föreslagna åtgärderna hann inte genomföras 2016, utan planeras till 2017. Nämnden begär ombudgetering med 0,9 mnkr.

Investeringsmedel interna trygghetslarm

Nämnden beviljades i samband med tertialrapport 2 medel med 2,0 mnkr för investering i interna trygghetslarm till Solberga vård- och omsorgsboende, Kristallgårdens vård- och omsorgsboende och Älvsjö servicehus.

En upphandling gällande interna trygghetslarm till Älvsjö servicehus, Kristallgårdens vård- och omsorgsboende samt Solberga vård- och omsorgsboende genomfördes under året. Avtal skrevs med en leverantör, det har dock visat sig att leverantören inte uppfyllde kraven i avtalet och i samråd med juridiska avdelningen har avtalet hävts. Ny upphandling kommer att ske i samverkan med Hägersten - Liljeholmens stadsdelsförvaltning.

Nämnden begär därför en ombudgetering av dessa medel till 2017. Se även rubrik *Investeringar*.

Medel för lokaländamål

Omstrukturering av korttidsboendet på Kristallgården

Den planerade förändringen att flytta korttidsboendet till en annan huskropp visade sig inte vara optimal och kostnadseffektiv. De anpassningar som skulle behöva göras var omfattande (tvättstuga, golvmattor, dörrar, larm etc). Vidare var lokalen inte optimal då den ligger helt avskilt från övriga avdelningar på Kristallgården och det skulle innebära merkostnader för personalbemanning och verksamhetsdrift. Utifrån detta tittade förvaltningen på andra lösningar och kom fram till att det går att genomföra omstruktureringar inom befintliga avdelningar på Kristallgården.

Det var möjligt att inrymma korttidsboendet i en befintlig avdelning på Kristallgården genom att lägga ned fem vård- och omsorgsplatser och minska antalet korttidsplatser från åtta till fem. Vardaga som driver Kristallgården hade även aviserat att de vill tomställa en avdelning

på grund av den låga beläggningen, vilket de har rätt till i entreprenadavtalet. Vidare skulle detta inte påverka utbudet av vård- och omsorgsboenden nämnvärt i regionen då det finns överkapacitet och flera utförare har tomma platser.

Det nya förslaget möjliggjorde även för Micasa att kunna erbjuda två lokaler till annan hyresgäst, till exempel socialförvaltningen, och samtidigt undviker förvaltningen kostsamma justeringar i lokalen. Ett ärende sändes till styrgruppen för äldreboendeplanering där den ändrade inriktningen beskrevs. Ärendet godkändes av styrgruppen för äldreboendeplanering i juni 2016.

Omstruktureringen genomfördes den 1 september 2016 och hyresavtalet med Micasa löpte till den 30 november 2016, då Micasa har en ny hyresgäst, SHIS, som kan nyttja lokalerna som bostäder till nyanlända.

Stadsdelsförvaltningen erhöll 400 tkr för att genomföra denna omstrukturering.

Analys av balansräkning

Balansräkningen beskriver stadsdelens tillgångar och skulder och eget kapital. Förändringen i balansräkningen per 2016-12-31 jämförs med motsvarande period föregående år.

Tillgångar

Anläggningstillgångarna totalt ökar från 39,8 mnkr till 42,6 mnkr eller 2,8 mnkr. Ökningen är hänförlig till pågående investeringar som ej aktiverats. 1,3 mnkr avser investeringar i Lerkrogsparken. Resten avser främst reinvesteringar i parker och mindre parkinvesteringar.

Omsättningstillgångarna ökar från 33,8 mnkr till 75,9 mnkr eller 42,1 mnkr. Ökningen är främst hänförlig till fordringar på Migrationsverket för ensamkommande flyktingbarn 37,1 och fordran mot Försäkringskassan 1,5 mnkr.

Skulder

De totala skulderna ökar från 62,7 mnkr till 67,5 mnkr eller 4,8 mnkr.

Leverantörsskulderna totalt ökar från 29,9 mnkr till 32,0 mnkr eller med 2,1 mnkr. Ökningen är hänförlig till kostnader för ensamkommande flyktingbarn och vårdkostnader inom äldreomsorgen samt kostnader för tillfällig inhyrning av personal.

Övriga interimsskulder minskar totalt med 1,1 mnkr och avser överflyttade projektmedel från 2015 till 2016.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat med 3,5 mnkr. Övriga interimsskulder, manuellt uppskattad kostnad har minskat 3,3 mnkr och beror på att fler vårdfakturor hann attesteras innan periodslut 2016 jämfört med 2015. Diverse övriga interimsskulder har ökat med 6,4 mnkr och avser periodisering av utredningsintäkter för ensamkommande flyktingbarn och generalschablonsintäkter till 2017.

Eget kapital

Eget kapital ökar med 40,0 mnkr, från 11,0 mnkr till 51,0 mnkr.

Synpunkter och klagomål

Till förvaltningen har sammanlagt 283 synpunkter och klagomål inkommit. Registrerade synpunkter och klagomål redovisas vid varje nämndsammanträde.

Inkomna synpunkter och klagomål, såväl muntliga som skriftliga, har vidarebefordrats till enhetschef för kännedom och vidare åtgärd. Vid klagomål på innehåll, rutiner och arbetssätt har dessa tagits upp med medarbetarna och vid behov setts över inom verksamheten. Då klagomål har rört utförande av insatser hos externa utförare har förvaltningen tagit kontakt med utföraren för information om händelsen och om vilka åtgärder de vidtagit och/eller tänker vidta. Vid klagomål på handläggning och bemötande har enhetschef tagit direkt kontakt med den klagande. Inom verksamheterna har rapportering och uppföljning av synpunkter och klagomål redovisats på arbetsplatsträffarna.

Verksamhetsområdet barn, ungdom och vuxna

Verksamhetsområdet har sammanlagt fått 12 synpunkter och klagomål under året, vilket är färre än 2015. Sex avser förskolorna, varav tre varit positiva omdömen om bemötande och verksamhet. Övriga har gällt kläder, sekretessuppgifter samt barnomsorgsfakturor. De fem klagomål som avser enheterna inom individ- och familjeomsorgen har gällt handläggning och beslut. Ett klagomål har gällt ungdomsverksamheten i Älvsjö och varit av politisk karaktär.

Analys och åtgärder

Den analys som gjorts av klagomålen visar att de är relativt få och inom vitt spridda områden. Åtgärder har vidtagits i varje enskilt ärende men i övrigt går det inte att utläsa någon trend.

Verksamhetsområdet äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri

Verksamhetsområdet har sammanlagt tagit emot 48 klagomål och synpunkter varav sex av dessa är positiva synpunkter. Inom äldreomsorgen har klagomålen och synpunkterna mestadels handlat om kvaliteten på insatser, tillgänglighet och bemötande samt verksamhetens utförande i verkställighet av biståndsbeslut. Inom funktionshinderområdet har klagomålen och synpunkterna mestadels handlat om bemötande och handläggning av ansökan.

Analys och åtgärder

Antal inkomna synpunkter och klagomål är fler än 2015 då antalet var 37 stycken varav en positiv synpunkt. Området som ökat markant sedan 2015 är synpunkter/klagomål angående tillgänglighet och bemötande (svårt/lätt att få kontakt med exempelvis arbetsledning, personal och handläggare). Området som minskat betydande sedan 2015 är synpunkter/klagomål angående kontinuitet (i fråga om tid, person, omsorgens utformning).

Verksamhetsområdet har sammanställt och analyserat inkomna synpunkter och klagomål för att se mönster och trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet och föranleder förbättringsarbete. Konkreta åtgärder som vidtagits är revidering av vissa rutiner samt arbetsmetoder. Bland annat har verksamhetsområdet utvecklat processen kring synpunkter och klagomål. En ny rutin har tagits fram för hur synpunkter och klagomål hanteras på verksamhetsnivå.

Stadsmiljö

Inom stadsmiljö har 223 synpunkter, frågor, önskemål och klagomål inkommit inklusive 10 positiva synpunkter. Synpunkterna handlar bland annat om träd, buskar, trygghet, skyltar, hundar och lekplatser. Klagomålen har gällt bland annat klotter, trädfällning och bosättningar. De positiva synpunkterna handlar om slyröjning och reparerad lekutrusning.

Analys och åtgärder

De synpunkter och klagomål som gäller annan huvudman skickas vidare. Förvaltningen går därefter igenom inkomna synpunkter och klagomål med entreprenören varje månad. Antalet synpunkter har ökat, eftersom även de som anmäls via Trafik Stockholm, hemsidan och appen "Tyck till" numera finns med i statistiken.

Övrigt

Stadsdelsnämnden

Under 2016 har stadsdelsnämnden haft följande sammansättning.

Ledamöter: 4 (S), 2 (MP), 1 (V), 4 (M), 1 (L), 1 (C).

Ersättare: 3 (S), 2 (MP), 1 (V), 1 (Fi), 4 (M), 1 (L), 1 (KD)

Ordförandeposten har innehaft av (S) och posten som vice ordförande av (M). Ordföranden och vice ordföranden har tillsammans med stadsdelsdirektören utgjort nämndens presidium och har regelbundna möten inför nämndsammanträdena. Gruppledare och förvaltningsledning träffas inför varje stadsdelsnämnd för att gå igenom ärendena.

Stadsdelsnämnden har under året haft elva sammanträden som varit förlagda till stadsdelsnämndens medborgarkontor och öppna för allmänheten. Sammanträdena har annonserats i nämndens månatliga helsidesannonser som tilldelas samtliga hushåll inom stadsdelen. Medborgarna har inbjudits till frågestund och dialog med de förtroendevalda och det har lämnats information kring någon aktuell fråga som rör nämndens verksamhetsområde. Det brukar komma ett fåtal besökare till sammanträdena och ibland inte någon alls. Sekretessärenden har behandlats vid slutet sammanträde, dit allmänheten inte haft tillträde. Ett sammanträde den 4 januari har hållits som slutet sammanträde för att främst besluta om social delegation för det nya året.

Under våren anordnades ett informationstillfälle om byggnation och parker samt en busstur inom stadsdelen. Vidare inbjöds nämnden till ett studiebesök på såväl förskola och Ungdomens hus som i verksamheter för äldre och funktionshinder. Den 9 november genomförde nämnd och förvaltning en planeringsdag inför budget och verksamhetsplan 2017.

Såväl dagordning till nämndens sammanträden som protokoll och beslutsunderlag finns alltid tillgängliga på nämndens webbplats. De finns också att läsa på medborgarkontoret.

Nämnden har en social delegation bestående av sju ledamöter och fyra ersättare som behandlar och fattar beslut i enskilda ärenden d.v.s. ärenden som innebär myndighetsutövning gentemot enskilda personer. Sociala delegationen har haft 18 sammanträden under året. Ordförandeposten har innehaft av (MP) och posten som vice ordförande av (M).

Nämnden har också en inom sig utsedd tvärpolitisk grupp med representanter från alla partier. Gruppen träffas veckan efter nämndsammanträdet för fördjupad dialog och information i trafik-, miljö- och planfrågor.

Ärenden

Nämnden har under året behandlat totalt 182 ärenden varav 44 beslutsärenden, 45 remissyttranden till kommunstyrelsen och förvaltningar, 77 anmälningsärenden och 11 sekretessärenden. Det har under året inkommit 5 medborgarförslag.

Beslutsärenden

Stadsdelsnämnden behandlar årligen ärenden om verksamhetsplan, budget, verksamhetsberättelse och tertialrapporter som ska inlämnas till stadsledningskontoret vid angivna tider och som styr nämndens sammanträdestider. Återkommande ärenden är också uppföljningar av avtal och verksamhet för förvaltningens egna utförare inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten. Nämnden fastställer delegationsordning och gör löpande uppdateringar av denna samt fattar formella beslut om förordnanden, utanordnare, ombud och deltagare i olika sammanhang. Nämnden utser årligen social delegation och pensionärsråd. Rådet för funktionshinderfrågor utses i början på ny mandatperiod och omfattar hela fyraårsperioden.

Till nämnden anmäls regelmässigt protokoll/minnesanteckningar från förvaltningsgruppen, pensionärsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och tvärpolitiska gruppen för trafik- miljö- och planfrågor. Här redovisas även inkomna handlingar, synpunkter och klagomål samt delegationsbeslut. Nämnden får varje månad en ekonomisk månadsrapportering med prognos för året.

Uppföljning och planer för verksamhet som drivs av privata utförare inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten redovisas regelbundet till nämnden. Till nämnden anmäls också patientsäkerhetsberättelser för äldreomsorgens särskilda boenden såväl i kommunal regi som på entreprenad.

Kvartalsvis redovisas ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som har rapporterats till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Lokala råd

Pensionärsrådet

Pensionärsrådet är ett rådgivande organ med uppgift att bereda pensionärerna inflytande och insyn i allmänna frågor som rör äldres levnadsförhållanden. Rådet väljs årligen av stadsdelsnämnden efter nominering från pensionärsorganisationerna. Det består av fem ledamöter och fem ersättare som representerar organisationerna PRO (Pensionärernas riksorganisation), SPF Seniorena (Sveriges pensionärsförbund) och SPRF (Sveriges pensionärers riksförbund). Under året har två platser varit vakanta.

Rådet sammanträder som regel en vecka före nämndsammanträdena för att behandla de ärenden som berör dem och har under året haft 9 sammanträden. Rådet har under året fått information om bl.a. park, trafik och byggnation, fått besök av anhängkonsulenten och gjort studiebesök på Älvsjö servicehus samt på Solberga vård- och omsorgsboende.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet för funktionshinderfrågor är ett rådgivande organ med uppgift att ge insyn och möjligheter till inflytande i allmänna frågor som rör levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättningar. Rådet väljs för hela mandatperioden av stadsdelsnämnden efter nominering av HSO, handikappföreningarnas samarbetsorgan i Stockholms stad.

Rådet består av sju ledamöter som representerar olika handikapporganisationer, två platser är dock vakanta vid årets slut. Rådet sammanträder som regel en vecka före nämndsammanträdena för att behandla de ärenden som berör dem och har under året haft 10 sammanträden. Rådet har under året fått information om bl.a. park, trafik och byggnation, om utförarenheter inom LSS-området samt om socialpsykiatri. Rådet har fått besök av funktionshinderombudsmannen som bl.a. berättade om stadens arbete för en ökad tillgänglighet. Funktionshinderinspektören besökte rådet och berättade om en genomförd granskning som genomförts i stadsdelen.